

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

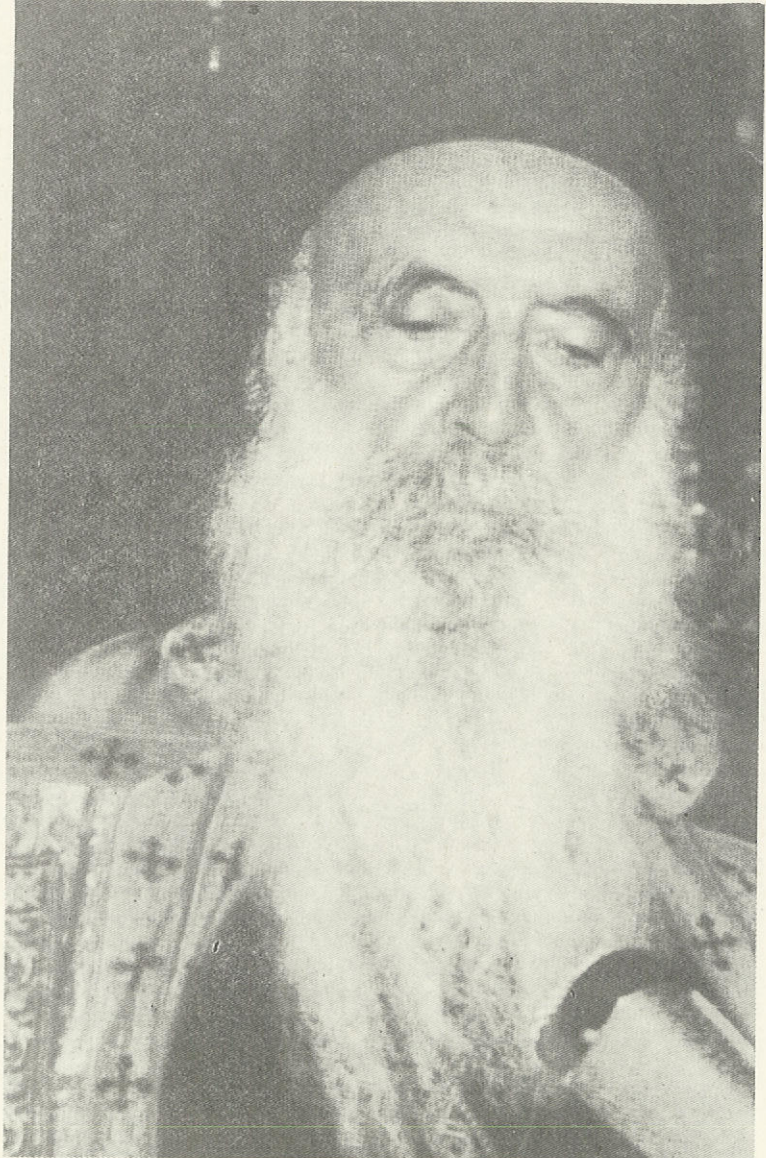
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 13-14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΝΗΜΗ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

Μνήμη Ἀθηναγόρα. — Κων Γ. Μπόννη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὀμοτ. Καθηγ. Παν)μίου Ἀθηνῶν, Ἀποστολικοὶ Πατέρες, Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Ἐπιστολαί, Κείμενον: Β' Μαγνησιεύσιν. — Ἀρχιμ. Θεοδ. Μπουρνῆ, Ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι». — Εὐαγ. Θεοδώρου, ἀντιπρυτ. Παν)μίου Ἀθηνῶν, Πτυχές τοῦ Ὁρθοδόξου παιδαγωγικοῦ ἔργου. — π. Φιλοθέου Φάρου, Μιά ποιμαντική περίπτωση. — Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Πίστη πού ὀδηγεῖ στοῦ θάνατο. — Γεωργ. Πρίντζιπα, Ὁ Δάσκαλος τοῦ Γένους Δωρόθεος Πρώτος. — Ἀρχιμ. Γρηγ. Παπουτσοπούλου, ... Γιά τοὺς φίλους μου. — Μητροπ. Σάμου κ. Παντελεήμονος, Ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη του. — Ἰωάννου τῆς Κροστάνδης, Τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἱερατικοῦ ἀειώματος. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Ἀγιογράφοι ἱερεῖς βεβαιωμένοι (Λ-Ω). — Βασ. Μουστάκη, Εἴτε μᾶς δίνει κάτι, εἴτε μᾶς τὸ ἀποσπᾷ. — Ἐπικαιρά. — Τὸ βιβλίον. — Ἰω. Φουντούλη, Καθηγ. Παν)μίου, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικές, κανονικές καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ε. Π. Λ., Εἰδήσεις πού ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α'.
Ὁκτὼ χρόνια ἀπὸ τὴν πρὸς Κύριο ἐκδημία του
(7 Ἰουλίου 1972).

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς
Διακονίας, Ἰασίου 1 — Ἀθήναι 140.
Προῖστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ.
Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

«ΑΠΟ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΜΗ ΧΩΡΙΖΕΣΘΑΙ»

Ἄρχιμ. Θεοδ. Μπουρνῆ

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὁ ἄνθρωπος ζεῖ τὸ δρᾶμα τῆς ψυχικῆς ἀπομονώσεως. Βεβαίως δυνατόν καὶ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὑπάρχουν ὡραῖοι ψυχικοὶ δεσμοί. Οἱ δεσμοὶ ὅμως αὐτοὶ δὲν ἔχουν λυτρωτικὸ χαρακτήρα, διότι δὲν φέρνουν τὸν ἄνθρωπο σὲ κοινωνία μὲ τὸν ζῶντα Θεό. Μέσα ἐστὶν Ἐκκλησία «εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἕσμεν». Ὁ ἕνας αἰσθάνεται τὸν ἄλλο, ὅσο μακριὰ κι ἂν βρίσκεται, ἀδελφὸ, μέλος τοῦ σώματός του, κύτταρο τοῦ αὐτοῦ σώματος, τοῦ Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Πόσο λείπει ἀπὸ τὸν κόσμο σήμερα αὐτὴ ἡ ἐνότητα! Γι' αὐτὸ μᾶς κατέλαβε ὁ πανικός, τὸ ἄγχος, ἡ ἀπόγνωση.

★

«Ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι» εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ Διδασκάλου πρὸς τοὺς μαθητὲς του. Ἡ ἀπομόνωση, ἡ ἔπαρση καὶ ὁ κομμασμός δὲν ταιριάζουν ἐπὶ τὴν πορεία μας. Οὔτε συμπεριφέρονται μὲ τὸν τόσο πυκνὸ καὶ πολυδιάστατο καιρὸ μας. Ἀποτελοῦν κακὴ ἐφημερότητα καὶ ἐλάχιστα ἐξυπηρετοῦν τὴν πνευματικὴ καταξίωση σ' ἐποχὲς μὲ τόση ρευστότητα καὶ οὐσιαστικὲς πνευματικὲς ἀνακατατάξεις.

Ποῦ θὰ σταθούμε χάνοντας τὸν ἀδελφὸ, δουλεύοντας μόνο μὲ τὸ συμφέρον γιὰ τὸ χορτασμό τοῦ Ἐγώ μας; Ἔχουμε διψᾶ βασανιστικῆ, παρ' ὅλο πού τρέχουν πολλὰ νερά γύρω μας, γιατί εἶναι ἀλμυρὰ καὶ αὐξάνουν τὴν διψᾶ μας. Ἡ ψυχὴ μας διψᾷ γιὰ τὴν ἀγάπη. Βρισκόμαστε σὲ μιὰ μοναξιά ἀνελέγητη. Σὰν ἐκείνη τὴ φοβερὴ μοναξιά πού θρέθηκαν οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου λίγο πρὶν τὸ ἐκούσιο πάθος. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπο νὰ προσέξουμε τὸ παράδειγμα τῶν ἀποστόλων...

★

Τὰ σωτήρια γεγονότα τοῦ Θεοῦ Δράματος διαδέχονται τὸ ἓνα τὸ ἄλλο μὲ ταχύτητα φοβερή.

Ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας τῶν μαθητῶν σήμανε. Τὰ ἄγρια κύματα τῆς συμφορᾶς σπάζουν πάνω τους. Ἡ θύελλα μαινεται! Αἰσθάνονται τρομερὴ μοναξιά καὶ ἀπομόνωση. Ἡ κοινωνία τους μὲ τὸν Κύριο κόβεται. Ὁ κύκλος τῶν Δώδεκα σπάζει. ἰΚ ὁ κόσμος ὁλόκληρος τοὺς φαίνεται ἀδειανός. Ἡ καρδιά τους εἶναι βαρεῖα πληγωμένη. Οἱ φλογισμένεσ νοσταλγίεσ τους γιὰ τὸν Θεοῦ Δάσκαλο σβήνουν. Βυθίζονται σ' ἓνα πυκτὸ σκοτάδι, πού δὲν περιμένει ἄλλο φῶς παρὰ μόνο τὸ φῶς πού θὰ ἔσπει δῆσει ἀπ' τὸν Ζωοδόχο Τάφο. Ὁ πόνος τῆς ψυχῆσ τους εἶναι ἕνας θάνατος, πού δὲν ἔχει ἄλλη ἀνάσταση παρὰ μόνο ἐκεῖνον πού εἶναι «ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή».

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ *

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

VI. 1. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις προσώποις τὸ πᾶν πλῆθος ἐθεώρησα ἐν πίστει καὶ ἡγάπησᾶ, παραινῶ ἐν ὁμοιοῖα Θεοῦ σπουδάζετε πάντα πράσσειν, προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τόπον Θεοῦ καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τόπον 5 συνεδρίου τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν διακόνων τῶν ἐμοὶ γλυκυτάτων πεπιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς πρὸ αἰώνων παρὰ Πατρὸς ἦν καὶ ἐν τέλει ἐφάνη. 2. Πάντες οὖν ὁμοῦθειαν Θεοῦ λαβόντες ἐντρέπεσθε ἀλλήλους, καὶ μηδεὶς 10 κατὰ σάρκα βλεπέτω τὸν πλησίον, ἀλλ' ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀλλήλους διὰ παντὸς ἀγαπάτε. Μηδὲν ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἐνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς προκαθημένοις εἰς τύπον καὶ διδαχὴν ἀφθαρσίας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 131 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12 τεύχους.

2. ἡγάπησα Gg: ἀγάπη LASFI I 4. τόπον... τόπον GLGI Σεβήρος (Lightf. I, 173): τύπον... τύπον SA (tamquam) Zahn, Lightf. I 8. ἀλλήλους G I τὸν g Dam. (Lightf. I, 209. Holl 30): τῷ G I 12. τύπον GLSI (A), ἐπίσης ὁ Δαμασκ. (οὐχὶ «τόπον»: Πβλ. Holl 20).

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν)

VI. 1. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰς τὰ πρόσωπα πού προανέφερα εἶδα (μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς) τὸ ὅλον πλῆθος (τῆς κοινότητός σας) μὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἡγάπησᾶ, σᾶς προτρέπω νὰ φροντίζετε ὅλα νὰ τὰ κάμνετε μὲ ὁμόνοιαν Θεοῦ, ἔχοντες προκαθημένον τὸν Ἐπίσκοπον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους εἰς τὴν θέσιν τοῦ συνόλου τῶν ἀποστόλων καὶ τοὺς διακόνους τοὺς γλυκυτάτους εἰς ἐμὲ πού τοὺς ἔχωμεν ἐμπιστευθῆ τὴν διακονίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ¹, ὃ ὁποῖος προαιωνίως ἦτο ὁμοῦ μὲ τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ τέλος ἐφανερώθηκεν (εἰς ἡμᾶς)². 2. Ὅλοι λοιπὸν, ἀφοῦ ἐλάβετε τὸ ἴδιον ἦθος τοῦ Θεοῦ³ νὰ σέβεσθε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ κανεῖς νὰ μὴ βλάβῃ μόνον κατὰ σάρκα⁴ τὸν πλησίον, ἀλλὰ νὰ ἀγαπάτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πάντοτε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τίποτε νὰ μὴ ὑπάρχη ἀνίμεσά σας, πού θὰ ἠμπορέσῃ νὰ σᾶς διακρίσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐνώθητε μὲ τὸν ἐπίσκοπον καὶ μὲ ὅλους τοὺς προκαθημένους σύμφωνα μὲ τὸ πρότυπον (τὸν ὑπογραμμὸν) καὶ τὴν διδαχὴν (τὴν εὐαγγελικὴν) τῆς ἀφθαρσίας (τῆς αἰωνίου μακαριότητος).

1. «διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ»: Πβλ. Ματθ. 20,28. Α' Κορ. 16,15. Κολ. 4,17. Φιλιππ. 1,1. 2. «ἐν τέλει ἐφάνη»: Πβλ. Ἰω. 1,1 ἐ. Ἐβρ. 1,2. 9,26. Α' Πέτρ. 1,20. 3. Ἡ γενικὴ «τοῦ Θεοῦ» λαμβάνετε οὐχὶ ὡς «ἀντικειμενικὴ», ἀλλ' ὡς «ὐποκειμενικὴ» γενικὴ. Κατ' ἐννοιαν θὰ ἠδύνατο ἡ φράσις νὰ μεταφρασθῆ καὶ ἀποδοθῆ: «Ὅλοι σας, ἀφοῦ ἐδιδάχθητε τὸ σύμφωνον πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ ἦθος, νὰ ὁμοφρονεῖτε». Πβλ. καὶ προηγουμένους VI, 3 «ἐν ὁμοιοῖα Θεοῦ» 4. «κατὰ σάρκα»: Πβλ. Ἰω. 8,15.

ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ἀντιπρυτάνεως τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Τὸ ὀρθόδοξο μορφωτικὸ ἰδεώδες εἰσάγει κατὰ τρόπον ἄριστο στὸ βασίλειο τῶν ἀξιών καὶ διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀνθρώπου γι' αὐτές. Ἡ «μέθεξις» καὶ κοινωνία τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναμοχλεύει τὰ ἔσχατα ὄντολογικὰ βάθη τοῦ ἀνθρώπου, ἐκκολάπτει τὸν ἐσώτατο πυρῆνα τῆς προσωπικότητος, προκαλεῖ ἀναζωπύρωση καὶ ἀνάφλεξη ὄλων τῶν ἐμφύτων καὶ μυχιῶν ἀξιολογικῶν πόθων τῆς ψυχῆς καὶ συνενώνει αὐτοὺς ὄχι σὲ ἓνα μηχανικὸ ἄθροισμα, ἀλλὰ σὲ δυναμικὴ ἱεραρχικὴ τάξη καὶ ἀδιάσπαστη ὁλότητα· μέσα στὴν ὁποία οἱ μερικώτεροι ἀξιολογικοὶ σκοποὶ (θεωρητικοὶ ἢ ἐπιστημονικοὶ, αἰσθητικοὶ ἢ καλλιτεχνικοὶ, κοινωνικοὶ, ἠθικοὶ, ἀκόμη καὶ οἰκονομικοὶ) ὑποτάσσονται σὲ μιὰ θεμελιώδη καὶ ἐνοποιητὴ ἀξιολογικὴ ροπὴ καὶ κατεύθυνση καὶ σὲ ἓνα σύνθημα: «Τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολ. γ' 11). Ἔτσι δημιουργεῖται στὴ ζωὴ τὸ μέτρο, ἡ πειθαρχία, ἡ τάξη, ἡ ἐνότης, ὁ ρυθμὸς.

Στὸ ὀρθόδοξο παιδαγωγικὸ ἔργο καλὸ εἶναι νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψη ἡ ἀρχὴ τῆς ὁλότητος, ποῦ στηρίζεται στὴν ἀποψη τοῦ Ἀριστοτέλη, κατὰ τὴν ὁποία «τὸ ὅλον προηγεῖται τοῦ μέρους». Σύμφωνα πρὸς τὴν ἀρχὴ αὐτὴν, τὸ παιδαγωγικὸ καὶ μορφωτικὸ ἔργο δὲν πρέπει νὰ προσφέρῃ τὰ ἐκάστοτε νέα ἐπὶ μέρους μορφωτικὰ στοιχεῖα μὲ τὴν προσθήκην αὐτῶν ἀπλῶς στὰ προηγούμενα καὶ μὲ τὴν δημιουργία ἑνὸς μηχανικοῦ ἄθροίσματος, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ ὀργανικοῦ ὅλου τῶν μορφωτικῶν ἰδεωδῶν, γιὰ νὰ παρουσιάσῃ τὰ ἐπὶ μέρους μορφωτικὰ στοιχεῖα σὲ ἐπαλλήλους ὁμοκέντρους κύκλους, οἱ ὁποῖοι ὅλον ἐν εὐρύνονται καὶ πλουτίζονται, ἀνάλογα πρὸς τὴν ἡλικία ἢ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν μορφουμένων, ἔχοντας δὲ πάντοτε ἐξ ἀρχῆς μπροστὰ στὰ μάτια τὴν ἐνιαίαν ἀρχὴν καὶ κατεύθυνση, ἡ ὁποία ὑπάρχει μέσα στὸ ὅλο.

Ἡ χριστιανικὴ μορφωτικὴ προσπάθεια πρέπει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προϋποθέσιν τῆς δημιουργίας μέσα στὴν ψυχὴ τῶν νέων πανισχύρου συμπλέγματος δραστηρικῶν βουλευτικῶν κινήτρων καὶ ἐλατηρίων, νὰ διευκολύνῃ τὴν προσπάθειαν πρὸς κατάκτησιν τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας καὶ πρὸς δημιουργίαν ὅσον τὸ δυνατόν ἀρτιωτέρων ψυχολογικῶν χαρακτηριστῶν καὶ πιὸ

ὄλοκληρωμένων ἠθικῶν προσωπικοτήτων. Ἔτσι θὰ ἀξιοποιῶνται ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ μορφωτικοῦ ἔργου καὶ ὅλα τὰ ἐκλεκτὰ μορφολογικὰ ἢ εἰδολογικὰ αἰτήματα τῆς θύραθεν Θεωρίας τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ προσπάθεια εἰδικώτερα γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἠθους τῶν νέων πρέπει νὰ κορυφώνεται στὴν προσπάθειαν τῆς μεταδόσεως τοῦ ἰδεώδους ἐκείνου, τὸ ὁποῖο ἀποβλέπει στὸ νὰ καταλάμπεται ἡ ψυχὴ ἀπ' τὸ θεῖο φῶς, νὰ ζῆ μέσα στὴν ἑορταστικὴ ἀτμόσφαιρα, τὴν ὁποία δημιουργεῖ ἡ συμμετοχὴ στὸν μυστικὸ βίον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτσι νὰ ἀποβαίῃ ὁ ἄνθρωπος «καινὴ κτίσις», νὰ περιπατῇ «ἐν καινότητι ζωῆς» (Γαλ. στ' 15, Ρωμ. στ' 4), νὰ λογίζεται «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος» (Φιλιπ. δ' 8) καὶ νὰ παρουσιάσῃ τοὺς καρποὺς τῆς ζωῆς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, οἱ ὁποῖοι εἶναι «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε' 22). Ὡστε τὸ ἠθος, ἐὰν ἀπὸ ἀποψη μορφολογικὴ ἢ εἰδολογικὴ εἶναι γενικὰ ἢ κατάφαση καὶ προτίμησις τῆς ἐκάστοτε ἀνωτέρας ἀξίας, ἀπὸ ἀποψη ὁμως ὕλης καὶ περιεχομένου ἔχει διάφορες ἀποχρώσεις, πτυχῆς καὶ ἐκδηλώσεις ἀνάλογα πρὸς τὴν ἐπὶ μέρους περιπτώσιν τῶν πολιτιστικῶν σχέσεων καὶ συναρτήσεων τοῦ ἀνθρώπου, πρᾶγμα ποῦ δημιουργεῖ τὴν ποικιλίαν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἀρετῶν (λ.χ. τὴν ἐλπίδα, τὴν ὑπομονή, τὴν δικαιοσύνη, τὴν εὐποία κ.λπ.).

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν διαδικασίαν τῆς μεταδόσεως στοὺς τροφίμους τοῦ ὀρθόδοξου μορφωτικοῦ ἰδεώδους, πρέπει ἡ μορφωτικὴ διαδικασία νὰ προβλέπη τρεῖς βαθμίδες τῆς μεταδόσεως αὐτῆς, ποῦ ἀντιστοιχοῦν στὰ δεδομένα τῆς ψυχολογίας, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ γνώσις ἐπεταί τῆς ἐποπτείας καὶ ἡ πράξις τῆς γνώσεως. Ὡστε οἱ τρεῖς αὐτὲς βαθμίδες εἶναι πρῶτον ἡ βιωματικὴ ἐπαφὴ τόσοσιν μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας, ὅπως αὐτὴ παρουσιάζεται μέσα στὴν Ἀγία Γραφή καὶ στὴν Ἐκκλησίαν, ὅσον καὶ μὲ τὰ ζωντανὰ πρότυπα τῶν χριστιανῶν μορφωτῶν, δεύτερον ἡ μετάδοσις τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν καὶ τρίτον ἡ προβολὴ τῶν κυριωτέρων ἠθικῶν αἰτημάτων.

ΜΙΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

Τοῦ π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

Ἡ τεχνοκρατική κοινωνία μας τῆς ἀφθονίας δημιουργήσε σοβαρά προβλήματα στό σύγχρονο ἄνθρωπο, πού τοῦ προκαλοῦν πολὺ πόνο καί ἀγωνία.

Δυστυχῶς αὐτὴ τῆ στιγμή ἡ κοινωνία μας δὲν ἔχει ὄρει ἓνα τρόπο γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζῃ αὐτὸν τὸν πόνο, πού δημιουργεῖ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μιὰ μοναδική εὐκαιρία καί εὐθύνη.

Γιὰ νὰ μπορέσῃ ὅμως ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀνταποκριθῇ σ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία καί σ' αὐτὴ τὴν εὐθύνη πρέπει νὰ διαθέτῃ κληρικούς πού ἔχουν εὐαισθητοποιηθεῖ κατάλληλα στόν πόνο τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου.

Ὁ πρῶτος διάλογος ἔγινε ἀπὸ ἓνα παπὰ πού διέθετε αὐτὴ τὴν εὐαισθησία.

Π ρ ὄ τ η Σ υ ν ἄ ν τ η σ η: Γυναίκα ἡλικίας 40-45 ἐτῶν, ὀδοντίατρος.

Π ρ ὀ β λ η μ α: Οἱ σχέσεις μὲ τὸν ἄνδρα τῆς ἔχουν βλάψῃ τὴν υγεία τῆς.

Ἰερ.: Καλημέρα σας.

Ἀσθενής: Καλημέρα.

Ἰερ.: Εἶμαι ὁ ἱερεὺς τῆς πτέρυγος αὐτῆς πού ἐπισκέπτομαι μία φορὰ τὴν ἐβδομάδα τοὺς ἀσθενεῖς. Μπορῶ νὰ καθήσω;

Ἀσθ.: Καθίστε.

Ἰερ.: Πῶς αἰσθάνεσθε;

Ἀσθ.: Καλά.

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἰερ.: Εἶσθε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα;

Ἀσθ.: Μάλιστα.

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἰερ.: Ἔχετε μέρες πού μπήκατε στό νοσοκομεῖο;

Ἀσθ.: Ἄς ποῦμε μερικές.

Ἰερ.: Τί ἔνοιετέ μ' αὐτό;

Ἀσθ.: Ἔχω λίγες μέρες στό νοσοκομεῖο, ἀλλὰ πολλές μέρες εἶμαι ἄρρωστη.

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἰερ.: Δηλαδή;

Ἀσθ.: Δὲν ἔχω κάτι τὸ σωματικό. Εἶμαι ψυχικά ἄρρωστη. Καί συγκεκριμένα μὲ πειράζει καί μὲ στενοχωρεῖ ἡ ἀσυνέπεια τῶν ἀνθρώπων.

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἰερ.: Ἡ ἀσυνέπεια τῶν ἀνθρώπων;

Ἀσθ.: Εἶμαι ὀδοντίατρος καί ἔχω πολλοὺς πελάτες. Μόνον ὅτι μοῦ κλείνουν τὴν ὥρα καί τὴν τελευταία στιγμή μοῦ τηλεφωνοῦν ὅτι τοὺς τυχαῖον δουλειές καί δὲν ἔρχονται. Αὐτὸ τὸ πράγμα ἐπειδὴ γίνεται τακτικά καί ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους μὲ στενοχωρεῖ καί μὲ ἄρρωσταίνει. Αἰσθάνομαι μιὰ υπερένταση σ' ὅλο τὸ νευρικό μου σύστημα καί ὅταν ἔλθῃ ὁ ἐπόμενος ἀσθενής

δὲν μπορῶ νὰ ἐργασθῶ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν μπήκα στό νοσοκομεῖο νὰ κάνω μερικές ἐξετάσεις, οἱ ὁποῖες θὰ μοῦ δείξουν τί πρέπει νὰ κάνω.

Ἰερ.: Νὰ κάνετε τί;

Ἀσθ.: Ἐέρω ἐγώ; Νά, μήπως μπορῶ νὰ πάρω κανένα ἡρεμιστικό, μήπως...

Ἰερ.: Αὐτὴν τὴν υπερένταση τῶν νεύρων τὴν ἔχετε πολὺ καιρῶ;

Ἀσθ.: Ἀρκετὰ χρόνια.

Ἰερ.: Πῶς δὲν σὰς ἀπασχόλησε τόσα χρόνια καί σὰς ἀπασχολεῖ τώρα;

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἀσθ.: Τώρα τὸ πράγμα ἔχει παραγίνει. Τρέμουν τὰ χέρια μου, τὰ πόδια μου, γενικά αἰσθάνομαι πολὺ ἄσχημα.

Ἰερ.: Μήπως τὸ θέμα αὐτὸ τῶν νεύρων σας συνδυάζεται μὲ τίποτα ἄλλο;

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἀσθ.: Νὰ πῶ ὅτι συνδυάζεται μὲ τὸν ἄνδρα μου;

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Πρὶν παντρευθῶ δὲν εἶχα τίποτα. Μετὰ τὰ πρῶτα πέντε χρόνια τοῦ γάμου μου ἄρχισαν νὰ παρουσιάζονται οἱ πρῶτες ἐκδηλώσεις.

Ἰερ.: Πῶς σας παρουσιάστηκαν;

Ἀσθ.: Πῶς; Ἀπὸ στενοχώριες.

Ἀκολουθεῖ σιωπή.

Ἰερ.: Στενοχώριες;

Ἀσθ.: Πολλές στενοχώριες. Ὁ ἄνδρας μου εἶναι ἀρχιτέκτονας. Καλὸς ἄνθρωπος εἶναι, μόνον ὅτι, μὲ συγχωρεῖτε, κυνηγάει τίς γυναῖκες. Καί μπροστά μου καί πίσω μου. Πολλές φορές τὸν ἔχω πιάσει μὲ ἄλλες γυναῖκες καί αὐτὸς δὲν τὸ ἀρνείται. Αὐτὸ τὸ θέμα μὲ στενοχωρεῖ πάρα πολὺ. Ἐνεκα τῆς κοινωνικῆς μου θέσεως δὲν μπορῶ νὰ ἀνοίξω τὴν καρδιά μου πουθενὰ νὰ ξαλαφρώσω. Ὅλα τὰ καταπίνω γιὰ χάρη «τοῦ καλοῦ ὀνόματος», νὰ μὴ τὸν κατηγορήσω καί αὐτὸ ἔχει ἀντανάκλαση στὴν υγεία μου. Νὰ πάθουν τὰ νεῦρα μου τόσο πολὺ ὥστε νὰ μὴ μπορῶ νὰ δουλέψω. Καί τοῦτο γιατί ἐμεῖς οἱ ὀδοντίατροι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε μεγάλη εὐστάθεια στὰ χέρια μας, πράγμα πού δὲν ἔχω καί εἰδικὰ τὸν τελευταῖο καιρῶ.

Ἰερ.: Ἡ συμπεριφορὰ αὐτῆ τοῦ ἀνδρῶ ἐκδηλώθηκε μετὰ τὰ πρῶτα πέντε χρόνια τοῦ γάμου σας, ἢ ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καί δὲν τὴν ξέρατε;

Ἀσθ.: Ὁχι, ὄχι μετὰ τὴν πρώτη πενταετία. Εἶμαι πολὺ σίγουρη γι' αὐτό.

Ἰερ.: Ποῖοι ἦσαν οἱ λόγοι πού τὸν ὀδήγησαν πρὸς τὰ ἐκεῖ, μετὰ τὴν πενταετία καί ὄχι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ;

Συνέχεια στὴ σελ. 159

ΠΙΣΤΗ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Πρό διατίαις ή χιλιαστική ήταιρία έθεσε σα θέμα των συνεδριών της τή γραφική φράση «νικηφόρος πίστις».

Πράγματι ή άγία Γραφή δίνει άσφαλτή πληροφορία για τή θέμα αυτό. «Διότι», λέγει, «ετι έγεννήθη εκ του Θεου νικά τον κόσμον, και αυτή είναι ή νίκη ή νικήσασα τον κόσμον, ή πίστις ήμωv» (Α΄ Ιω. ε΄ 4).

Άλλά τίθεται τή ερώτημα: ή Γραφική αυτή πίστη μπορεί να έχη σχέση με τήν «πίστη» των χιλιαστών; Όχι: δέδοια, γιατί ή Γραφική πίστη αναφέρεται στον Χριστό, με αποτέλεσμα οι πιστεύοντες να λαμβάνουν τήν υιοθεσία, να γίνονται τέκνα Θεού: «διότι πάντες είσθε υιοί Θεού διά τής πίστεως τής εν Χριστώ Ιησού» (Γαλ. γ΄ 26).

Οι χιλιαστές δέν πιστεύουν πώς ό καθένας τους, «πάντες», μπορούν να γίνουν τέκνα του Θεού, κληρονόμοι Του και συγκληρονόμοι του Ιησού Χριστού (Ρωμ. η΄ 17). Άρα δέν έχουν τή πνεύμα τής υιοθεσίας, αλλά τή πνεύμα τής δουλείας: δέν «δικοιούνται υπό του πνεύματος του Θεού» (Ρωμ. η΄ 14-15) και επομένως δέν μπορούν να νικήσουν τον κόσμο, να έχουν δηλαδή τή «νικηφόρος πίστις».

Σύμφωνα με τήν κακοδοξία τής «Σκοπιάς» οι «όχλοι» των χιλιαστών υιοθετούνται από τήν οργάνωση και έτσι ή οργάνωση γίνεται «πατήρ» των αν υποτάσσονται στη χιλιαστική ήγεσία, αν «είναι ευπειθείς» και «συνεργάζονται» μ' αυτήν και υπηρετούν τή «ευαγγέλιο τής βασιλείας» του Μπρουκλιν, τότε παίρνουν τήν υπόσχεση για ζωή (Σκοπιά 1955, σ. 5).

Όμως μπορεί ή χιλιαστική οργάνωση να προσφέρει σωτηρία και ζωή στους οπαδούς της; Όχι. Η Γραφή θεοαιώνει πώς για να βρή κανείς σωτηρία πρέπει να δεχθή τον Χριστό, να γίνη τέκνο του Θεού (Ιω. α΄ 12), να μετέχη στην κοινωνία του Σώματος και του Αίματος του Χριστού: χωρίς τήν κοινωνία αυτή δέν υπάρχει ούτε σωτηρία, ούτε ζωή (Ιω. στ΄ 53).

Μετέχουν οι «όχλοι» των χιλιαστών στην κοινωνία του Σώματος και του Αίματος του Χριστού; Η χιλιαστική οργάνωση κάνει λόγο για «ανάμνηση» και «έμβλήματα» και ισχυρίζεται πώς όσοι ανήκουν στο χιλιαστικό «όχλο» δέν ελήφθησαν στη «νέα διαθήκη», ούτε είναι «νέα κτίσματα» και επομένως δέν τους επιτρέπεται να λαμβάνουν «από τον άρτο και τον οίνο σ' αυτή τήν ετήσια έορτή» (Σκοπιά 1976, σ. 94).

Πού οδηγεί αυτή ή πίστη; Μήπως στη νίκη; Είναι μήπως «νικηφόρος πίστις», όπως υποστήριξε ή οργάνωση στα χιλιαστικά συνέδρια που έγιναν μπροστά από δύο χρόνια; Όχι, γιατί ό λόγος του Θεού θεοαιώνει πώς κανένα όνομα, καμμία οργάνωση δέν υπάρχει σ' όλόκληρο

τον κόσμο, που να μπορεί να προσφέρει τή σωτηρία. Μόνον τή όνομα Ιησους Χριστός μπορεί να σώση, δέν υπάρχει κανένα άλλο σωτήριο όνομα (Πράξ. δ΄ 12).

Όμως πρέπει κανείς να φέρη αυτό τή όνομα, να είναι: δηλαδή μέλος του σώματος του Χριστού, χριστιανός: διαφορετικά σωτηρία δέν θρίσκει. Πώς μπορεί κάποιος να μιλή για «νικηφόρος πίστις» αν δέν ανήκη στο σώμα του Χριστού, αν δέν είναι συγκληρονόμος του Χριστού; «Ο πολς όχλος δέδοια δέν είναι αγιασμένος με τήν έννοια ότι είναι: μέλη τής Έκκλησίας του πνευματικού Ισραήλ», κηρύττει τή Μπρουκλιν (Σκοπιά 1954, σ. 255).

Μπορεί κανείς να ισχυρισθί πώς είναι νικητής αν τον περιμένει θάνατος; Όχι: δέδοια. Τότε πώς τολμούν οι χιλιαστές να καυχώνται για τήν πίστη τους, αφού τους οδηγεί στο θάνατο και όχι στη ζωή; Ο Κύριος τή δήλωσε κατηγορηματικά: «Όποιος δέν μετέχει στο Δείπνο Του δέ θά ζήση» (Ιω. στ΄ 53). Δέν λέει πώς θά ζήση κάποιος, όταν δέν μετέχει, επειδή θεωρεί τον έαυτό του ανάξιο, αλλά μάς προτρέπει να μετέχουμε, διακρίνοντας τή Σώμα Του και τή Αίμα Του (Α΄ Κορ. ια΄ 23-29).

166 «ΓΕΝΗΘΗΤΩ ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΣΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ»

νοί. Διότι εάν διεκρίνομεν έαυτούς, δέν ήθέλομεν κρίνεσθαι. Άλλ' όταν κρινόμεθα, παιδεύομεθα υπό του Ιεχωβά, διά να μη κατακριθώμεν μετά του κόσμου.»—Α΄ Κορινθίους ια΄ 27-32, 20, 21, ΜΝΚ.

¹⁶ Ιδιαίτερα από τήν ήμέρα του έορτασμού του δείπνου του Κυρίου, τήν Κυριακή, 20 Μαρτίου 1932, μετά τή δύση του ήλιου, πλήθη «προβατοειδών» ανθρώπων, τή «άλλα πρόβατα» του Καλού Ποιμένος Ιησού Χριστού, παρακολουθούν τόν ετήσιο έορτασμό, όχι για να μετέσχουν στα έμβλήματα, αλλά ως παρατηρηταί. Λόγου χάριν, στον έορτασμό τής Πέμπτης, 3 Απριλίου 1958, μετά τή δύση του ήλιου, υπήρχε ένας δεδηλωμένος αριθμός 1.150.000 παρόντων στους τόπους συναθροίσεων των ανά τον κόσμο μαρτύρων του Ιεχωβά. Άπ' αυτόν τόν συνολικό αριθμό μόνο 15.000 μετέσχον του άρτου και του ποτηρίου. Ο «πολς όχλος» των άλλων προβάτων δέν συμμετέχε, διότι αυτοί κατενόησαν ότι δέν είναι από τήν εκκλησία των πνευματικών Ισραηλιτών υπό τήν νέα διαθήκη, ή όποια ετέθη σε ισχύ με τή αίμα του Ιησού. Γνωρίζουν, επίσης, ότι ό Ιησους εγκαινίασε τή δείπνον αυτό μ' εκείνους, οι όποιοι επρόκειτο να εισαχθούν στη διαθήκη για τή Βασιλεία. Στην

Άπό τή 1932 ή χιλιαστική οργάνωση δέχεται τους χιλιαστικούς «όχλους» στην «έορτή τής ανάμνησεως» μόνο «ως παρατηρηταί», γιατί βρίσκονται έξω από τή «νέα διαθήκη», ή όποια ετέθη σε ισχύ με τή αίμα του Ιησού.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ ΠΡΩΪΟΣ (ΕΘΝΟΜΑΡΙΥΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ)

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Με δύο μεγάλα γεγονότα είναι δεμένο τ' ὄνομά του. Τὸ ἓνα πνευματικὸ καὶ ἀφορᾷ στὸν νεοελληνικὸ διαφωτισμὸ καὶ τὴν εκπαιδευτικὴ πρόοδο τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἄλλο ἱστορικὸ καὶ ἀφορᾷ στὴν προσφορά τῆς Ἐκκλησίας τὶς μέρες ποὺ ξεσηκώθηκε τὸ Γένος. Τεράστια ἡ ἐπίδρασή του στοὺς συγκαιρινούς του, μεγάλη καὶ ἡ θυσία του γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς σκλαβωμένης πατρίδας.

Γεννήθηκε στὴ Χίο στὰ μέσα τοῦ 18ου αἰώνα. Ἀπὸ τότε ποὺ ἦταν μικρὸ παιδί φάνηκε ἡ κλίση του. Γι' αὐτὸ οἱ γονεῖς του δὲν λυπήθηκαν τὰ ἔξοδα καὶ τοῦ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία νὰ μορφωθῆ.

Ἀφοῦ ἔμαθε τὰ ἐγκύκλια γράμματα στὴ Χίο πηγαίνει στὴν Πάτμο, ὅπου λειτουργοῦσε ἡ φημισμένη σχολὴ καὶ συμπληρώνει τὴν μόρφωσή του. Στὰ 1786 χειροτονεῖται διάκος καὶ φεύγει γιὰ τὴν Ἰταλία ὅπου σπουδάζει φιλοσοφία καὶ θεολογία στὴν Πίζα καὶ τὴ Φλωρεντία. Στὴ συνέχεια γράφεται στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Παρισιοῦ καὶ σπουδάζει φυσικὴ, ἀστρονομία καὶ μαθηματικά. Τὸ 1793 γυρίζει στὴ Χίο ἄρτιος ἐπιστήμονας καὶ συγχροτημένος δάσκαλος.

Ἀμέσως ἀρχίζει νὰ διδάσκη στὴ Σχολὴ τῆς πατρίδας του μαζί με τὸν Ἀθανάσιο Πάριο. Ἐκεῖ, ὅμως, δὲν μένει πολὺ. Οἱ δυνατότητές του εἶναι γιὰ εὐρύτερο χῶρο. Ἔτσι τὸ 1797 πηγαίνει στὸ Βουκουρέστι προσκαλεσμένος ἀπ' τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Κωνσταντῖνο Χατζερῆ.

Τὸ 1799 τὸν βρίσκουμε στὴν Κωνσταντινούπολη. Ὁ προστάτης του Χατζερῆς ἔπεσε σὲ δυσμένεια καὶ οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀποκεφάλισαν. Γι' αὐτὸ ὁ Δωρόθεος γύρισε στὴν Πόλη ὅπου γίνεται ἱεροκήρυκας στὰ Πατριαρχεῖα καὶ χειροτονεῖται σὲ πρεσβύτερο. Τὸ 1804 ἰδρύθηκε ἀνώτερη σχολὴ ἀπ' τὸ Δημήτριο Μουρούζη με σχολάρχῃ τὸν Πρωΐο. Πλήθος ἀπὸ μαθητὲς γράφεται σ' αὐτὴ καὶ παρακολουθεῖ τὸ φωτισμένο διδάχον στὴν ἀναγεννητικὴ καὶ πρωτοπόρα διδασκαλία του.

Τὴ διεύθυνση τῆς σχολῆς κράτησε ἴσαμε τὸ 1807, ἐνῶ ἀπ' τὸ 1805 ἦταν Μητροπολίτης Φιλαδελφείας. Γιὰ δύο χρόνια, παράλληλα δηλαδή, με τὰ ποιμαντικά του καθήκοντα, δίδασκε θεολογία, φιλοσοφία, φυσικὴ καὶ ἀστρονομία στὴν Πόλη. Τὸ διάστημα αὐτὸ γράφει γιὰ χάρη τῶν μαθητῶν του, ἐγχειρίδια Ἑλληνισμῶν, Φιλοσοφίας καὶ Ἀστρονομίας.

Ἡ πολὺπλευρῃ, ὅμως, δράση του καταπονεῖ τὴν υγεία του. Ἔτσι τὸν Αὐγούστο τοῦ 1807 περιορίζε-

ται στὰ ἀρχιερατικά του καθήκοντα. Στὸ μεταξύ ἔχει ὀργανώσει τὴ Σχολὴ διοικητικὰ καὶ ἔχει δημιουργήσει σύγχρονα ἐργαστήρια καὶ πλούσια βιβλιοθήκη.

Τὸ 1813 τὸ Πατριαρχεῖο τὸν μεταθέτει στὴν Μητρόπολη Ἀδριανουπόλεως. Ἐκεῖ ἐκτὸς ἀπ' τὰ ποιμαντικά θέματα ποὺ τὸν ἀπασχολοῦν, βρίσκει χρόνο γιὰ ν' ἀναδιοργανώσει τὴ Σχολὴ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ποὺ τότε εἶχε πέσει σὲ μαρασμό. Ἀκόμα ξεκλέβει λίγες ὥρες τὴ βδομάδα καὶ κάνει μάθημα στὰ παιδιά. Ὁ δάσκαλος ἔξω ἀπ' τὸ σχολεῖο εἶναι σὰν τὸ ψάρι ἔξω ἀπ' τὸ νερό.

Λίγο ἀργότερα μνηθῆκε στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν Ξάνθο, ποὺ ἔμεινε στὸ μητροπολιτικὸ μέγαρο, ὅταν ἐπισκεπτόταν τὴν Ἀδριανούπολη. Μετὰ τὴ βοήθεια μάλιστα τοῦ Δωρόθεου μύησε καὶ ἄλλα σημαντικὰ πρόσωπα, ποὺ ζοῦσαν στὴν πόλη καὶ τὴ γύρω περιοχὴ.

Τὸ 1820 καλεῖται στὸ Πατριαρχεῖο γιὰ συνοδικός. Ἐκεῖ θὰ ζήσει ἀπὸ κοντὰ ὅλα τὰ συνταρακτικὰ γεγονότα, ποὺ συνόδευσαν τὴν προετοιμασία καὶ τὴν ἐκκρόση τοῦ Ἀγώνα. Σὰν φιλικὸς ἔρχεται σ' ἐπαφὴ με ἄλλους φιλικούς στὴ Βασιλεύουσα, ποὺ τὸν ἐνημερώνουν γιὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ Ὑψηλάντη. Ὑπάρχει σχέδιο γιὰ τὴ δράση τῶν φιλικῶν μέσα στὴν Πόλη, ὅταν θὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ ἡ Ἐταιρεία. Ἔτσι πληροφορεῖται καὶ αὐτὸς τί θὰ κάνῃ, ποῖά θὰ εἶναι ἡ ἀποστολὴ του καὶ προετοιμάζεται.

Δυστυχῶς τὰ σχέδια αὐτὰ τὰ πρόδωσε στὴν Πύλη ἓνας φιλικὸς ὁ Ἀσημάκης Θεοδόρου καὶ ἔτσι ματαιώθηκε ἡ ἐφαρμογὴ τους. Μαζὶ μ' αὐτὰ πληροφορηθῆκαν οἱ Τοῦρκοι καὶ διάφορα ὀνόματα φιλικῶν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀδριανουπόλεως. Γι' αὐτὸ ὅταν τὸ Μάρτιο τοῦ 1821 συλλαμβάνουν ὀρισμένους ἀρχιερεῖς δὲν παραλείπουν νὰ συλλάβουν καὶ τὸ Δωρόθεο. Στὴ φυλακὴ μαθαίνει γιὰ τὸν ἀπαγχονισμὸ τοῦ Πατριάρχῃ καὶ περιμένει τὴ σειρά του, ποὺ δὲν θ' ἀργήσει.

Στις 4 Ἰουνίου βγάζουν οἱ Τοῦρκοι τοὺς δεσποτάδες ἀπ' τὴ φυλακὴ καὶ τοὺς ὀδηγοῦν, τὸν καθένα σὲ ξεχωριστὴ περιοχὴ, γιὰ τὴν ἐπέλεση. Γιὰ τὸ Δωρόθεο εἶχαν διαλέξει τὴ συνοικία Μεγάλου Ρεύμα, ὅπου ἀπὸ νωρὶς εἶχαν στήσει τὴν ἀγχόνῃ. Ἐκεῖ, ἀφοῦ πρῶτα ἄκουσε τὶς καθιερωμένες βροσιές, κρεμάστηκε μέσα σὲ ζητωκραυγὲς τοῦ ὄχλου. Σὲ λίγο τὸ σῶμα ἐκείνου, ποὺ ἔκανε, κατὰ τὸν Κούμα, «Πιερία τὸ Βόσπορο», κρεμόταν ξέπνοο ἀπ' τὴ θηλιά. Ὁ φημισμένος δάσκαλος εἶχε τὴ μεγάλη τιμὴ νὰ γίνῃ καὶ ἐθνομάρτυρας.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΙΕΡΕΑ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ...

...ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ

Ἀγαπητὲ καὶ σεβαστὲ μου Πατέρα,

Φαίνεται πὼς τὸ γράμμα μου ἄργησε νὰ φθάσῃ στὰ χέρια σου — γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔλαβα γρήγορα ἀπάντησή σου. Στὸ μεταξύ χίλιες σκέψεις βασάνισαν τὸ μυαλό μου. Φοβόμουν, μήπως τὸ θάρρος τῶν λόγων μου σοῦ ἐκλόνησαν τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη σὲ μένα. Τώρα ὅμως, ποῦ ἔλαβα ἀπάντησή, ὄχι μόνον ἠσύχασα, ἀλλὰ καὶ ἐκτίμησα περισσότερο αὐτὸν τὸν ἀνεκτίμητο θησαυρό, ποῦ λέγεται πατρικὴ καὶ μητρικὴ ἀγάπη. Καὶ εὐχομαι νὰ μὲ ἱκανώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἀνταποδώσω, μὲ τὴν σειρά μου, σὲ σὰς, τοὺς γονεῖς μου, τὴν ὀφειλόμενη υἱικὴ ἀγάπη, ποῦ εἶναι, καθὼς νομίζω, ἐξ ἴσου ὁμορφὴ καὶ δυνατὴ, καὶ τὴν ἐπιβάλλουν καὶ ὁ φυσικὸς δεσμός καὶ λόγοι στοιχειώδους δικαιοσύνης.

Μὲ ἀφορμὴ τὴν τελευταία παράγραφο τοῦ γράμματός σου, σκέφθηκα καλύτερα τὸ πρόβλημα τῆς φιλίας, γιὰ τὸ ὁποῖο σοῦ ἐκθέτω τίς ἀπόψεις μου.

Μοῦ συνιστᾷ νὰ φυλαχθῶ «ἀπὸ κάποια ἄλλα φοβερὰ καὶ ἀνόηπα γεράκια», τοὺς φίλους μου. Παράλληλα μοῦ ὑπενθυμίζει τὸν λόγο τῆς ἁγίας Γραφῆς: «Φίλος πιστός, σκέπη κραταία, ὁ δὲ εὐρών αὐτὸν εὖρε θησαυρόν». Ἐπίτρεψέ μου νὰ πῶ, ὅτι γιὰ μᾶς, τοῦλάχιστον, τοὺς νέους, ἓνας καλὸς καὶ ἀειπίστος φίλος εἶναι πολυτιμότερος ἀπ' τὸν θησαυρό. Ποτέ μου δὲν αἰσθάνθηκα τὴν ἀνάγκη νὰ θησαυρίσω καὶ νὰ γίνω πλούσιος — ἴσως ἐπειδὴ, χάρη στὴν δική σου φροντίδα, τίποτε δὲν μοῦ ἔλειψε μέχρι σήμερα. Ὅμως κάθε μέρα αἰσθάνομαι τὴν ἄλλειψη ἐνὸς φίλου. Ἡ ψυχὴ μου ζητάει ἓνα ἀληθινὸ φίλο. Τίμιο, εἰλικρινή. Γεμάτο ἀγάπη καὶ κατανόηση. Ἐμπιστο. Πρόθυμο νὰ μοῦ συμπαρασταθῇ σὲ κάθε δύσκολη στιγμή (φοβοῦμαι τίς δύσκολες στιγμὲς νὰ τίς ἀντιμετωπίσω μόνος μου, μολοντί δὲν ἴλθε ἀκόμη καμιά). Ἰκανὸ νὰ μὲ συμβουλέψῃ στὰ προβλήματά μου.

Δυνατὸ γιὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ κρατήσῃ μέσα του τὰ μυστικά μου — ποῦ νομίζω πὼς ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἀντέχω νὰ τὰ κρατήσω μέσα μου, χωρὶς νὰ τὰ ἐμπιστευθῶ σ' ἓνα φίλο. Θέλω ἓνα φίλο, γιὰ νὰ συζητοῦμε μαζί, νὰ παίζουμε μαζί, νὰ μελετοῦμε μαζί. Νὰ συναγωνιζόμαστε, νὰ συμπροσευχόμαστε, νὰ συμπροβληματιζόμαστε καὶ νὰ συγχαιρούμε. Νομίζω πὼς, γιὰ κάθε νέο, ἓνας καλὸς φίλος εἶναι μιὰ ὀλόκληρη κοινωμία. Κι ὅταν δὲν εἶναι μόνο ἓνας, ἀλλὰ περισσότεροι, τότε ὁ νέος νοιώθει καὶ εὐτυχία καὶ ἀσφάλεια.

Δὲν ξέρω ἂν, ὅταν ἦσουν σύ, πατέρα, νέος, ἦταν τόσο δυσεῦρετος θησαυρὸς ὁ ἀληθινὸς φίλος. Σήμερα πάντως, κοινὴ ἐνίαί ἡ ὁμολογία ὅλων τῶν συμμαθητῶν μου, ὅτι ἀποτελεῖ σπανιότατο εἶδος. Συμμαθητὲς εἴμαστε πολλοί. Φίλοι ὅμως ὄχι. Ἔστω κι ἂν περνοῦμε πολλές ἀπ' τίς ἐργασίμες ἢ ἐλεύθερες ὥρες μας μαζί. Παίρνω τὸ θάρρος νὰ σοῦ διηγηθῶ ἓνα «στιγμιότυπο» τῆς ἐδῶ ζωῆς μου, γιὰ παράδειγμα.

Κατέβαινα μὲ τὸ τραῖνο πρὸς τὸ Νέο Φάληρο.

Ἀπέναντί μου καθόντουσαν ἓνας φοιτητὴς καὶ μιὰ φοιτήτρια, μᾶλλον τῆς Νομικῆς, ἂν κρίνω ἀπὸ τὰ βιβλία, ποῦ κρατοῦσαν. Σὲ μιὰ στιγμὴ λέει ὁ φοιτητὴς:

— Γιατί ἀναστέναεες;

— Ἐχω πρόβλημα! τοῦ ἀπάντησε ἐκείνη σοβαρά, καὶ συνέχισε: Δὲν ἀντέχω τὸ σπίτι μου... μοῦ πλακώνει τὴν ψυχὴ. Τὸ οἰκογενειακό μου περιβάλλον μὲ καταπιέζει ἀφάνταστα. Ἐξέρεις, ἔχω πάρει μιὰν ἀπόφαση: κάποιο πρωὶ θὰ φύγω γιὰ τὴ Σχολή, καὶ δὲν θὰ ξαναγυρίσω στὸ σπίτι μου. Κι οὔτε θὰ πῶ στοὺς δικούς μου, ποῦ θὰ πάω!

Ὁ νέος τὴν κύτταξε, τὸ βλέμμα του σκοτεινίαισε.

— Δὲν εἶσαι καλά... τῆς λέει. Καὶ ποῦ θὰ πάς;

— Ἐ, ἐλπίζω νὰ βρεθῇ ἓνας ἀληθινὸς φίλος, νὰ μ' ἀγαπήῃ ἀληθινά, ποῦ θὰ δεχτῇ νὰ μοιραστῇ μαζί μου τὴν στέγη του! ἀπάντησε ἡ φοιτήτρια, κι ἔκανε νὰ στηριχθῇ στὸν ὤμο του. Μὰ ἐκεῖνος τραβήχτηκε λίγο καὶ τὴν ρώτησε:

— Ὡστε ζητᾷς κάποιον νὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃς τὸ πατρικὸ σου σπίτι. Κι αὐτὸν τὸν θεωρεῖς φίλο;... Κάθησε κοντὰ στὴ μανούλα σου, ὥσπου νὰ μάθῃς γράμματα καὶ νὰ πῆξῃ τὸ μυαλό σου, κι ἄφησε τίς τρέλλες καὶ τὰ λόγια γιὰ καταπιέσεις τοῦ περιβάλλοντος κι ἀνοησίες.

— Ἄ, ἔτσι σκέπτεσαι, λοιπόν; Καὶ μοῦ κάνεις καὶ τὸν φίλο; ἀγανάκτησε ἡ νέα.

—Φίλος, πού βοηθεῖ τοὺς φίλους του νὰ ξεκόψουν ἀπ' τοὺς γονεῖς τους καὶ νὰ πάρουν τὸν δρόμο τῆς διαφθορᾶς, δὲν εἶναι φίλος. Εἶναι ἐχθρός. Καὶ συνεργὸς τοῦ σατανᾶ.

Ἔτσι ἀπάντησε ὁ φοιτητῆς κι ἀπότομα σηκώθηκε καὶ κατέβηκε μόνος στὸν ἐπόμενο σταθμό. «Μπράβο σου, φίλε!» εἶπα αὐθόρμητα μέσα μου. Γιατί κι ἐγὼ ἔτσι σκέπτομαι.

Συχνὰ οἱ «φίλοι» ὑποδουλώνουν τοὺς φίλους τους τόσο, ὥστε αὐτοὶ ἀρνοῦνται καὶ τίς συμβουλές καὶ τὴν πείρα καὶ τὴν ἀγάπη τῶν γονέων τους. Μὰ ἐγὼ, δὲν δέχομαι γιὰ φίλους ἐκείνους πού μὲ φέρνουν σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς γονεῖς μου καὶ ζητοῦν νὰ γίνουν «κηδεμόνες» μου. Δὲν δέχομαι γιὰ φίλους ἐκείνους, πού θέλουν νὰ ἐπιβάλουν τὴν θέλησή τους στὴν δική μου θέληση. Δὲν δέχομαι γιὰ φίλους ἐκείνους πού ἐπιδιώκουν νὰ ταπεινώσουν τὸ φρόνημά μου καὶ νὰ ἀμβλύνουν τὴν ἀγάπη μου πρὸς τὴν ἀρετή. Δὲν δέχομαι γιὰ φίλους αὐτούς, πού θὰ εἰρωνευθοῦν τὴν πίστη μου στὸν Χριστὸ καὶ τίς πεποιθήσεις μου γιὰ τὴν λατρεία του καὶ τὴν τήρηση τοῦ θελήματός Του. Ἀλλά, γιατί νὰ συνεχίσω; Μ' ἓνα λόγο: Δὲν δέχομαι γιὰ φίλους αὐτούς, πού ἔχουν τὴν πρόθεση νὰ μὲ ἀποπροσανατολίσουν ἀπὸ τὰ χριστιανικὰ καὶ ἐθνικὰ μου ἰδεώδη, ἀπὸ τίς ἀρχές πού παρέλαβα καὶ ἔταξα ν' ἀγωνιστῶ γιὰ νὰ τίς τηρήσω στὴ ζωὴ μου.

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀπόψεις μου γιὰ τὸ θέμα τῶν φίλων, ἀγαπητέ μου πατέρα. Πιστεύω πῶς καὶ σὺ τίς ἐγκρίνεις καὶ μοῦ δίνεις τὴν εὐχή σου, τὴν ὁποία σοῦ ζητῶ, φιλώντας τὸ χέρι σου

μὲ υἱικὸ σεβασμό.

Ὁ γιός σου ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

(Ἄρχιμ. Γρ. Παπουτσόπουλος)

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥΣ

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἱεραρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Τὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας, καὶ «μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ» δὲν δικαιολογεῖται νὰ αἰσθάνωνται αὐτὸ πού ἐκφράζει ὁ Προφήτης Ἡλίας σὲ μιά του προσευχή: «Κύριε, ...καθὼ ὑπελήφθην μόνος». Δὲν μπορεῖ νὰ συνεχίζεται τὸ πικρὸ τοῦ Παύλου παράπονο: «Οὐδένα ἔχω ἰσόψυχον. οἱ πάντες γὰρ τὰ ἐαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ». Εἶναι ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγωκεντρισμός, πού μπαίνει καὶ στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καὶ δημιουργεῖ ἐξουθενωτικὲς ψυχικὲς καταστάσεις. Νά, λοιπόν, γιατί ἡ Ἐκκλησία, ὅπως τονίστηκε, πρέπει νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὸν πνευματικὸ ἀναδαπτισμὸ τῶν ἐργατῶν τῆς. Νὰ τοὺς στηρίξῃ τὴν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ. Νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τίς παγίδες τοῦ ἐχθροῦ. Νὰ τοὺς ἐδραιώσῃ στὴν πίστη καὶ στὴν ἀλήθεια.

Εἶναι ἓνα ἐνδιαφέρον τόσο ἀναγκαῖο καὶ τόσο γνήσιο. Ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν Κύριο, περνᾷ στοὺς Ἀποστόλους καὶ συνεχίζεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες. Καὶ ἡ Ἐκκλησία «ἀκολουθεῖ τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν». Κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων τὸ φανεροῦν. Χρέος μας εἶναι νὰ τὰ πλησιάζουμε εὐλαβικά, νὰ τὰ μελετοῦμε προσεκτικὰ καὶ ν' ἀντιλάβομαι ἀπ' αὐτὰ πολὺτιμες ἐμπειρίες. Γιατί εἶναι πολὺ ἐνισχυτικὸ νὰ γνωρίζουμε τί σκέφτονταν καὶ τί ἔκαναν ὁ Ἰησοῦς, οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες γιὰ κείνους πού ἔχουν ἀφιερῶθαι στὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς τὰ δοῦμε λοιπόν.

1. Ἡ μερίμνα τοῦ Κυρίου.

Σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀναφέρονται σ' αὐτὴ τὴ μερίμνα τοῦ Ἰησοῦ τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια. Καὶ κυρίως ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης στὰ κεφάλαια 13 - 17. Θὰ δοῦμε τὸν Ἰησοῦ, ὅταν ἔχη περατώσει τὴν α' φάση τῆς προσπάθειάς του, πού συνδέεται μὲ τὴ κλήση, καταρτισμὸ καὶ συγκρότηση τῶν κύκλων τῶν Δώδεκα καὶ τῶν Ἑβδομηκοντα. Ἡ μαθητεία ἔκλεισε πλέον γιὰ πολλοὺς τὰ τρία χρόνια. Καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ Μαθητὲς πολλὰ ἔκαναν, περισσότερα εἶδαν καὶ ἀρχεπὰ ἔμαθαν. Καὶ μὲ τὰ δεδομένα τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς θὰ μπορούσαμε νὰ συμπεράνομε, ὅτι εἶναι πλέον ἱκανοὶ νὰ ἀναλάβουν τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας γιὰ τὸ ὅποιο καὶ προορίζονται. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως γνωρίζει: τίς ἀδυναμίες πού ταλαιπωροῦν ἀπὸ χρόνια τὴν ἀνθρώπινη φύση. Προβλέπει, λοιπόν, καὶ γιὰ τοὺς Μαθητὲς του πτώσεις καὶ περιπέτειες. Ὅμως, δὲν τίς ἀποσιωπᾷ. Ἐκδηλώνει: θερμὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ νὰ μερικὰ χαρακτηριστικὰ γεγονότα:

α. Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθητὲς ἔχουν συγκεντρωθεῖ γιὰ τὸ Δεῖπνο. Καὶ ὁ Διδάσκαλος προβαίνει σὲ μιά συγκλονιστικὴ ἐκδήλωση:

«Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτὸν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεοντῷ ὃ ἦν διεζωσμένος». Πλένει τὰ πόδια τῶν μαθητῶν. Καὶ ἐξηγεῖ τὸ λόγο: «Ἵπόδειγμα δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε». Ἔχουμε μιὰ ζωτανῆ ἐποπτικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ἀξία τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης στὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ βλέπουμε, ὅτι δὲν ἀρκεῖ μιὰ ὁποιαδήποτε διακονία. Ἡ Μάρθα «περισπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν». Ἐπιτιμᾶται ὅμως ἀπὸ τὸν Κύριο πού τῆς λέγει: «Μάρθα... μεριμᾶς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά». Τὸ «ὑπόδειγμα», λοιπόν, καὶ τὸ ταπεινὸ φρόνημα χαριτώνουν τὸν ἐργάτη καὶ τὴ διακονία του. Προσφέρουν δύναμη. Νὰ γιατί εἰπώθηκε: «Ὁ λόγος τοῦ Κληρικοῦ εἶναι ἰσχυρὸς ὡς βροντὴ, ὅταν ὁ βίος του εἶναι καθαρὸς ὡς ἀστραπή». Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς διδάσκει ὁ Κύριος στοὺς Μαθητῆς.

β. Στὸ δείπνο ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς κάνει μὲ διακριτικότητα μιὰ συγκλονιστικὴ ἀποκάλυψη: «Εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με». Δὲν ἔχει πρόθεση νὰ ἐκθέσῃ ἢ νὰ ἐπιτιμῆσῃ τὸν Ἰούδα. Νὰ τὸν προλάβῃ θέλει ἀπὸ τὴν ἐκτέλεση ἐνὸς κακουργήματος. Νὰ τὸν σώσῃ. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸν ἀποκαλύπτει κατὰ τρόπο ἄμεσο. Παρόμοια ἐνεργεῖ καὶ στὸ κρίσιμο σημεῖο τῆς προδοσίας. Τὸν ἀντιμετωπίζει μὲ κατανόηση. Ἡρεμῶς καὶ γαλήνως. Τὸν προσφωνεῖ μὲ τὸ ὄνομά του. Τὸν ἀποκαλεῖ φίλον. Ἔτσι, χτυπάει τὴ θύρα τῆς μετανοίας. Μήπως καὶ ἀνοίξει. Μήπως καὶ σωθεῖ. Ἀλλ' ὁ «παράνομος Ἰούδας οὐκ ἠδουλήθη συνένενοι». Δὲν μετενόησε. Χάθηκε. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἤθελε νὰ τὸν σώσῃ.

γ. «Τεχνία ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι», λέγει ὁ Ἰησοῦς. Σὲ λίγο φεύγω. Ὁ Πέτρος ὅμως ἐξανίσταται. «Κύριε, πού ὑπάγεις;». Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ: «Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω σὺ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι». Θὰ μὲ ἀκολουθήσεις, ὅταν θὰ ἔχῃς ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολή σου ἐδῶ στὴ γῆ. Ὁ Πέτρος δὲν κατάλαβε πολλὰ. Καὶ ξαναρωτᾷ: «Διατί σὺ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω». Γιὰ σένα θυσιάζω καὶ τὴ ζωὴ μου. Καὶ δὲν μπορῶ νὰ σὲ ἀκολουθήσω; Ὁ Ἰησοῦς διακρίνει μιὰ ἐπικίνδυνη γιὰ τὸν Πέτρο ἐγωϊστικὴ αὐτοπεποίθηση πίσω ἀπὸ τὴ φλογερὴ του ἀγάπη. Καὶ τοῦ δίνει κατάλληλο μάθημα. «Ὁὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς». Καὶ νὰ τί ἐγίνε. Στὴν αὐλὴ τοῦ Ἀρχιερέως θερμαινόταν ὁ Πέτρος μὲ ἄλλους, πού τὸν ρωτοῦσαν: «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» Καὶ ὁ Πέτρος ἀρνήθηκε: «Οὐκ εἰμί», «Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώγγησε». Ὁ Πέτρος ἔπεσε. Σπεύδει ὅμως ὁ Ἰησοῦς κοντά του νὰ τὸν σώσῃ, ὅπως ἄλλοτε στὴ φουρτουνασμένῃ θάλασσα. Καὶ τοῦ ἔρριξε μιὰ ματιὰ γεμάτη πόνο καὶ παράπονο. Χτύπησε τὴν καρδιά του μαζί μὲ τὸ λάληλα τοῦ πετανοῦ. Τότε «ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἐκλαυσε πικρῶς». Δὲν ἄντεξε. Μετανόησε καὶ σώθηκε. Τὸν ἔσωσε αὐτὴ ἡ ματιὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ!...

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΑΙΩΜΑΤΟΣ

Τοῦ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝ-
ΔΗΣ Πρωθιερέως.

«Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξαθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε» (Ἰωάν. 15, 16). Πόσον μεγάλη προσωπικότης εἶναι ὁ ἱερεὺς! Εὐρίσκειται εἰς διαρκῆ συνομιλίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Θεὸς διαρκῶς ἀπαντᾷ εἰς τοὺς λόγους του· διότι ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί, ὁποιαδήποτε αἱ προσευχαί του, ὁ ἱερεὺς ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι πάλιν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί καὶ ὁποιαδήποτε αἱ προσευχαί, ὁ Κύριος ἀπαντᾷ εἰς αὐτόν. Πῶς, λοιπόν, ὑπ' αὐτὰς τὰς περιστάσεις, ὅταν πολιορκητὰ ἀπὸ πάθη, δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ λημονῇ ὅτι τὰ πάθη ταῦτα εἶναι χθαμαλά, ἀκάθαρτα, ἰδιαίτερος δι' αὐτόν καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν καρδίαν τους, τὴν ὁποίαν μόνον ὁ Ἰησοῦς ὀφείλει καθ' ὀλοκλήριαν νὰ πληροῖ; Ὁ ἱερεὺς εἶναι ἄγγελος καὶ ὄχι ἄνθρωπος· κάθε ἀνθρώπινον πρέπει νὰ εἶναι ὀπισθεν καὶ μακρὰν ἀπὸ αὐτόν. Ὡ, Κύριε! «Οἱ ἱερεῖς Σου ἄς ἐνδυθοῦν δικαιοσύνην» (Ψαλ. 131,9) ἄς ἐνθυμοῦνται πάντοτε τὸ μεγαλεῖον τῆς κλήσεως αὐτῶν καὶ ποτὲ ἄς μὴ περιπλέκωνται εἰς τὰ δίκτυα τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ κόσμου· ἄς εὐρίσκωνται μακρὰν ἀπὸ «τὰς μερίμνας τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τῆς ἀπάτης τοῦ πλούτου καὶ τῶν περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμιῶν» (Ματθ. 4, 19).

Ὅπως τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης εἶναι ἀχώριστα ἀπὸ τὸν ἥλιον, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἀγιότης, ἡ διδαχὴ, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐσπλαγχία πρὸς ὄλους πρέπει νὰ εἶναι ἀχώριστα ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως· διότι τίνας τὸ ὑπόδηγμα φέρει; τοῦ Χριστοῦ. Τίνας κοινώνει τόσο συχνά; τοῦ Χριστοῦ—Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος Αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, ὅτι εἶναι ὁ ἥλιος εἰς τὴν φύσιν! φῶς δι' ὄλους, ζωοποιὸς θερμότης, ἡ ψυχὴ ὅλων.

Ὁ ἱερεὺς, ὡς ἰατρός ψυχῶν, ὀφείλει νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ πνευματικὰς ὀδυναμίας (δηλαδὴ ἀπὸ πάθη) διὰ νὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ θεραπεύῃ καὶ τοὺς ἄλλους· ὡς ποιμὴν, ὀφείλει νὰ τρέφεται εἰς τὰς χλωδῆς νομάς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἀγίων Πατέρων, διὰ νὰ γνωρίζῃ πού νὰ βοσκήσῃ τὰ πνευματικὰ του πρόβατα· ὀφείλει νὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ παλαίῃ ἐναντίον τῶν νοητῶν λύκων, διὰ νὰ γνωρίζῃ πῶς θὰ ἠμπορῇ νὰ τοὺς ἐκβάλῃ καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ.

Η ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Ἅγιογράφοι Ἱερεῖς βεβαιωμένοι (Λ-Ω)

[13ος αἰ. — 1821]

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Ὁλοκληρώνουμε τοὺς πίνακες τῶν βεβαιωμένων ἱερέων ἁγιογράφων με βάση τὸ ἔργο τοῦ Φοίβου Πιομπίνου: "Ἑλληνες Ἅγιογράφοι μέχρι τὸ 1821" (Ἀθήνα 1979). Πρέπει καὶ πάλι νὰ σημειώσουμε ὅτι: α) Πιθανώτατα ἱερεῖς ἢ πάντως ρασοφόροι νὰ εἶναι πολλοὶ ἄλλοι ἁγιογράφοι, ποὺ ἀγνοοῦμε τὴν ιδιότητά τους, ἀλλὰ ἔχουν ὀνόματα ἱερατικά. β) Ἀπὸ ἔργα τοῦ εἶδους ὅσο πλήρη καὶ συστηματικά κι ἂν εἶναι, ὅπως αὐτὸ τοῦ Φ. Πιομπίνου, οἱ ἐλλείψεις εἶναι ἀναπόφευκτες. γ) Μεγάλος ἀριθμὸς ἁγιογράφων καὶ μάλιστα ἱερέων τῆς βυζαντινῆς κυρίως περιόδου δὲν ὑπογράφουν τὰ ἔργα τους. Ἐξ ἄλλου, ἀνάμεσα στοὺς ἱερεῖς ἁγιογράφους περιλαμβάνονται, ὅπως θὰ διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, τὰ μεγαλύτερα ὀνόματα τῆς βυζαντινῆς ἁγιογραφίας, ὅπως εἶναι ὁ Πανσέληνος, ὁ Θεοφάνης ὁ Κρήτης, ὁ Ἐμμανουὴλ Σκορδίλης, ὁ Ἐμμανουὴλ Τζάνης κ.ἄ. Ἱερομόναχος ἦταν ὁ Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων, θεωρητικὸς τῆς βυζαντινῆς ἁγιογραφίας (βλ. προηγούμενο πίνακα). Ἐς σημειωθῆ ἀκόμη ὅτι δὲν καταγράφονται ἐδῶ οἱ μοναχοί. Οἱ ἱερεῖς ἁγιογράφοι παρατίθενται κατὰ αἰῶνες. Ἐφ' ὅσον εἶναι ἀπλοὶ ἱερεῖς, αὐτὸ δὲν δηλώνεται. Μέσα σὲ παρένθεση δίνονται οἱ τόποι ὅπου ἐργάστηκαν ἢ ὑπάρχουν ἔργα τους.

13ος αἰ.: Μιχαὴλ (Πάρος). — Πανσέληνος Μανουὴλ ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη (Πρωτότο Ἅγιου Ὄρους).

15ος αἰ.: Ἰωάννης Μουσοῦρος ἀπὸ τὴν Κρήτη. — Γεώργιος Παρτζάλης (Ν. Χανίων).

16ος αἰ.: Λάμπρος (Ἰ. Μ. Τατάρνας). — Μητροφάνης ἱερομόναχος ("Ἄνδρος). — Μπαθᾶς (Χάνδακας). — Ἰωαννίκιος Μπογδάνος ἱερομόναχος (Κέρκυρα). — Νίκαρχος ἱερομόναχος (Βυζ. Μουσ. Ἀθ.). — Νικηφόρος ἱερομόναχος (Βυζ. Μουσ. Ἀθ.). — Θεοφάνης Στριλίτζας Μπαθᾶς (ὁ Κρήτης) ἱερομόναχος ἀπὸ τὸν Χάνδακα (Μετέωρα, Ἅγιον Ὄρος). — Νεόφυτος (Νήφων) Στριλίτζας Μπαθᾶς ἱερομόναχος ἀπὸ τὸν Χάνδακα ("Ἅγιον Ὄρος, Καλαμπάκα). — Συμεών (Συμωνῆς) Στριλίτζας Μπαθᾶς ἱερομόναχος ἀπὸ τὸν Χάνδακα ("Ἅγιον Ὄρος). (Οἱ δυὸ τελευταῖοι εἶναι γιοὶ τοῦ Θεοφάνη). — Χαρτοφύλαξ Τίτος (Κύπρος). — Φίλιππος ἱερομόναχος (Μουσείο Μπενάκη).

17ος αἰ.: Ἐμμανουὴλ Λέκαρχος (συλλ. Παμπούκη). — Λεόντιος ἱερομόναχος (Κύπρος). — Γεώργιος Λυμήτης (Βυζ. Μουσ. Ἀθ.). — Μακάριος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Κρήτη (Βυζ. Μουσ. Ἀθηνῶν). — Μανουὴλ σακεκλιῶν Ρόδου. — Συμεών Μα-

ρούδας ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Παρθένιος Μελισσηνὸς ἱερομόναχος (Ζάκυνθος). — Νικάνωρ ("Ἅγιον Ὄρος). — Νικόδημος ἱερομόναχος (περ. Ζαγορίου). — Νικόλαος (Βενετία). — Νικόλαος (Εὐρυτανία). — Νικόλαος ὁ ἐξ Ἀρτης. — Ἱερεμίας Παλλαδᾶς Σιναΐτης ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Κρήτη. — Παρθένιος ἱερομόναχος (Ἀρίστη Ζαγορίου). — Ἰωάννης Πεδιάτης (Ζάκυνθος). Πηγάσιος ἐκ Λαύρας ἱερομόναχος (Μουσείο Μπενάκη). — Ἰωάννης Ριτζης (Ναυπακτία). — Νικόδημος Ρέκος ("Ἅγιον Ὄρος, Σινᾶ). Στυλιανὸς Ρωμανὸς (συλλ. Λοβέρδου). — Ἐμμανουὴλ Σκορδίλης ἀπὸ τὴν Κρήτη (Μῆλος, Σίφνος). — Ἰωάννης Σκορδίλης ("Ἴος, Νάξος). — Μακάριος Σκορδίλης ἱερομόναχος (Χανιά). Σολομὼν ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Κύπρο. — Νικόδημος Σπαθᾶριος Καθηγούμενος Ἁγ. Μαρίας Μήλου. — Σπυρίδων ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο (συλλ. Λοβέρδου, Βυζαντινὸ Μουσείο). — Σταμάτιος (Πάρος). — Σπυρίδων Στέντας ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Συμεὼν Καθηγ. Ἰ. Μ. Χιλανδαρίου ("Ἅγιον Ὄρος). — Ἐμμανουὴλ Τζάνης ἀπὸ τὸ Ρέθυμνο (Βυζ. Μουσ. Ἀθ., Μουσ. Μπενάκη, συλλ. Λοβέρδου κ.λπ.). — Κωνσταντῖνος Τζάνης ὑποδιάκονος ἀπὸ τὸ Ρέθυμνο (Βενετία). — Ἰά-

κωβος Φλοριάς (Ζάκυνθος). — Ἰωάννης Χαλκιάς (Ζάκυνθος).

18ος αἰ.: Γεώργιος Λαλεδάκης πρωτοθύτης (Ἱεροσόλυμα). — Λαυρέντιος ἱεροδιάκονος (Κύπρος). — Λάσκαρης ἢ Λέων Λειχοῦδης ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία (Μουσείο Μπενάκη). — Λεόντιος ἱερομόναχος ("Ἐπτάνησος). — Λεόντιος ἱερομόναχος (Κύπρος). — Παρθένιος Μαυριδικὸς (Χίος). — Μανουὴλ ἀπὸ τὴ Ρόδο. — Γεώργιος Μοστράτος χαρτοφύλαξ ἀπὸ τὴ Νάουσα Πάρου. — Μπαλάσιος (Βυζ. Μουσ. Ἀθ., συλλ. Λοβέρδου). — Δαυὶδ Μπωναρδῆς ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Ἄνδρο. — Νεκτᾶριος ἱεροδιάκονος (Κύπρος). — Νεόφυτος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Σύμη. — Νεόφυτος ἱερομόναχος καὶ χαρτοφύλαξ ἀπὸ τὴ Σύρο. — Νεόφυτος ἱερομόναχος (συλλ. Λοβέρδου). — Νικηφόρος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Κύπρο. — Νικηφόρος ἱερομόναχος (Μῆλος). — Δημήτριος Νομικὸς ὁ νεώτερος, ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Ἀντώνιος Νοταρᾶς ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Γρηγόριος Οἰκονόμου πρωθιερέας ἀπὸ τὸν Πόντο. — Παΐσιος ἱερομόναχος (Ν. Ἰωαννίνων). — Παναγιώτης (Πῆλιος). — Παναρέτος ἱερομόναχος (Κύπρος). — Ἰωάννης Παντῆς (Κέρκυρα). — Πατέστος οἰκονόμος Τήνου. — Βικέντιος Πιτζαμάνος ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία. — Σπυρίδων Ραφωμανίκης (Δαλματία). — Δημήτριος Σδρινίος (Ζάκυνθος). — Σεραφεῖμ ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Χίο. — Σεραφεῖμ ἱεροδιάκονος (Κύπρος). — Ἀντώνιος Σιγάλας ἀπὸ τὴ Θήρα. — Ἀναστάσιος Σκαρέτζος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Νάξος. — Ἀντώνιος Σκορδίλης ἀπὸ τὴν Κρήτη. — Ἐμμανουὴλ Σκορδίλης (Μῆλος). — Ἐμμανουὴλ Σκορδίλης (Σίφνος). — Μιχαὴλ Σολωμὸς ἱερομόναχος ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Σπήλιος σακεκλιᾶριος ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο. — Στέργιος ἀπὸ τὰ Κατσανοχώρια Ἰωαννίνων. — Θεόδωρος Σφαέλος ἀπὸ τὸ Ληεῶρι. — Σπυρίδων - Στέφανος Τζανκαράλας (Κέρκυρα). — Τριαντάφυλλος ("Ἄνδρος). — Φιλᾶρετος ἱερο-

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΙΤΕ ΜΑΣ ΔΙΝΕΙ ΚΑΤΙ, ΕΙΤΕ ΜΑΣ ΤΟ ΑΠΟΣΠΑ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Τί ἔκανε ὁ Ἰώβ ὅταν, με ἄλλε-πάλληλα μηνύματα πού τοῦ ἤλθαν, ἔμαθε πὼς εἶχε χάσει περιουσία καὶ τέκνα; Δὲν ἔμεινε ἀδιάφορος. «Ἀναστάς ἔρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ καὶ εἶπεν· αὐτὸς γυμνὸς ἐξ-ἤλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο» εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογη- μένον εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἰώβ σ' 20-21).

Πενθεῖ ὁ Ἰώβ. Τὸ πένθος του ἐκδηλώνει σχίζοντας τὰ ἱμάτιά του καὶ κόβοντας τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς του. Μεγάλος καὶ συγκλο- νιστικός ὁ ἀντίκτυπος μέσα του ἀ- πό τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα πλήγματα.

Ἄλλ' ἄς δοῦμε, τί εἶδους πένθος δοκιμάζει ἡ θεάρεστη ἐκείνη ψυχὴ. Εἶναι ὁ πόνος καὶ ὁ θρήνος γιὰ τὰ ἀγαθὰ πού στερήθηκε μονομιάς; Εἶναι ἡ ἀπόγνωση πού σπριζεῖ τὴ χα- Ͼά σὲ ὅ,τι προσφέρει ἡ ἐδῶ κάτω ζωή;

Ὅχι. Τὸ πένθος τοῦ Ἰώβ εἶναι ἄλλου εἶδους, ἐκείνου πού ἐμπνέει καὶ ἐγκαθιστᾷ ἡ οὐράνια φιλοσοφία, ὅπως χαρακτηρίζουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὴ φωτισμένη θρησκευτι- κὴ ἀντίληψη. Ὁ Ἰώβ νιώθει τὴ μη- δαμινότητά του κάτω ἀπ' αὐτὰ τὰ πλήγματα, πού τὰ ἀνάγει στὸν Θεό. Καὶ πενθεῖ μ' αὐτὴ τὴ συναίσθηση. Ἄλλὰ τὰ λόγια πού προφέρει, πέ- φτοντας κατὰ γῆς καὶ προσκυνών- τας τὸν Κύριο, εἶναι λόγια ὑψηλὰ καὶ δοξαστικά.

Πρῶτα - πρῶτα, παραδέχεται ἀν- τικειμενικὰ τὴν ἴδια του τὴν ὑπαρ- ξη. Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Ἔνα ὄν πού γεννιέται γυμνὸ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ γυμνὸ φεύγει. Ἔνα ὄν πού ὅσα καὶ ἂν ἀποκτήσῃ ἐδῶ στὴ γῆ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα, οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή, νὰ τὰ θεωρῇ δικά του. Ὅλα τὰ ἀγαθὰ προέρχονται ἀνω- θεν. Ὁ Κύριος τὰ δίνει καὶ ὁ Κύ- ριος, σύμφωνα με τὴν κρίση του καὶ τὴ θέλησή του, τὰ ἀφαιρεῖ.

Ὅ,τι συνέβη, συνέβη γιὰτί ἔ- κείνος τὸ ἀποφάσισε. Ἐκείνος εἶ- ναι ὁ μοναδικός, ὁ ἀναμφίβολος ἰ- διοκτῆτης τοῦ κόσμου. Εἶτε μᾶς δί- νει κάτι, εἶτε μᾶς τὸ ἀποσπᾷ, ἐμεῖς ἔχουμε χρέος νὰ τὸν δοξάζουμε. Ἡ οὐσία τῆς φωτισμένης θρησκευτι- κότητος ἐγκεῖται ἀκριβῶς σ' αὐτό: στὸ ν' ἀγαπᾶμε τὸν Θεὸ με ἀνιδιο- τέλεια, χάρι τῷ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν μᾶς βρῖσκουν, με τὴ δική του παραχώρηση, θλίψεις, νὰ τις δεχό- μαστε σὰν ἀφορμὴ δοξολογίας.

Τὸ διαπιστώνουμε πάντα, ἂν προ- σέξουμε. Ἡ ἁμαρτία πασχίζει νὰ πα- ρασύρῃ τὸν ἄνθρωπο στὰ νερά της, χρησιμοποιώντας εἶτε τὰ θέλητρα, εἶτε τὰ φόβητρα τοῦ κόσμου. Ὁ Ἰώβ ἔμεινε πιστὸς στὸν ὕψιστο ὅταν τὸν κύκλωναν τὰ θέλητρα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς γλυκεῖας σπι- τικῆς ζωῆς. Τώρα μένει τὸ ἴδιο πι- στὸς ἐνῶ τὸσα φόβητρα τοῦ παρόν- τος καιροῦ τὸν ἐξεπείρασαν. Δὲν ὀλισθαίνει στὴν ἀπόγνωση. Δὲν ἀ- ποκαρδιώνεται. Ἄλλὰ τί κάνει; Δέ- χεται τὰ δεινὰ με ἀκλόνητη ὑπο- μονή.

Πολλὰ καὶ βαρῖα ἦταν αὐτὰ πού τὸν βρῆκαν. Ἐλπίζε τόσο πολὺ στὴν ὀλέθρια πειθῶ τοῦ ὁ Διάβολος. Ἄλλὰ ὁ δίκαιος δὲν πτοήθηκε καὶ δὲν λύγισε. Ὅχι ὅτι ἦταν ἀναίσθη- τη καρδιά. Εἶχε, σὰν ἅγιος, ὀλη τὴν ἀνθρώπινη εὐαισθησία. Ἄλλὰ ἡ ση- μαία τῆς πίστεως του, ἔστω καὶ διά- τρητη, δὲν ἔπεσε χάμω. Ἐμεινε ὑ- ψωμένη. Ὁ ἐσωτερικός του ἄνθρω- πος, κατατραυματισμένος, δὲν υπέ- κυψε. Τὸ φρόνημά του φυλάχθηκε γερό.

Ὅποιοι ἀγαπᾷ ἀληθινὰ τὸν Κύ- ριο, τοῦ τὸ δείχνει ὄχι μονάχα ὅταν ὅλα πάνε καλά, ἀλλὰ καὶ στὶς συμ- φορές, τίς δοκιμασίες. Τότε ἀκρι- βῶς φαίνεται, ὡ θεῖα ἀγάπη. Τότε λάμπει καὶ προκαλεῖ τὸν θαυμα- σμὸ τῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων καὶ κατασχύνει τοὺς δαίμονες. Ἡ ἀ- ποκαρδοκία τοῦ πονηροῦ πνεύμα- τος διαφεύδεται. Οἱ ἐλπίδες του ἐξανεμίζονται.

«Ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβη- κόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἤμαρτεν Ἰώβ ἐ- ναντίον Κυρίου» (στίχ. 22).

Ὅπως βλέπουμε στὸ β' κεφάλαιο τῆς ὁμώνυμης βίβλου, ὁ Σατανᾶς δὲν θέλησε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἠτ- τήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰώβ. Ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐπιτρέψῃ νέους πειρα- σμούς γιὰ τὸν δίκαιο. Καὶ ἤλθαν: ἡ ἀρρώστια του, τὰ πικρὰ λόγια τῆς γυναίκας του, οἱ ἀδικες κρίσεις τῶν φίλων. Ἄλλὰ καὶ στὸ ἄλλο αὐτὸ στάδιο, τὰ παλαίσματα τοῦ γενναίου κατέληξαν σὲ νίκες περιλαμβρες. Μὲ ἀπολαθῆ ἀμοιβῆς ἐπίγειες καὶ τὸν οὐράνιο κῶτινο.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ ΙΕΡΕΙΣ

ΒΕΒΑΙΩΜΕΝΟΙ (Α-Ω)

μόναχος (Κύπρος). — Θεόφιλος Φυτυάνος πρωτοσύγκελλος Χαλδίας Πόντου (Βυζ. Μουσ. Ἀθ.). — Χα- Ͼάλαμπος ἱεροδιάκονος (Κύπρος). — Χρήστος τοῦ Ἀποστόλου ἀπὸ τὸ

Σακαρέτσι Βάλτου Αἰτωλοακαρνα- νίας (Ἄρτα). — Χρήστος τοῦ Ἰω- ἀννου ἀπὸ τὰ Κατσανοχώρια Ἰωαν- νίνων. — Χρήστος (Κατσανοχώρια). — Ἰωάννης Χωματζᾶς ἀπὸ τὴ Χίο (Λέσθος, Ἰκαρία).

19ος αἰ.: Νικόλαος Μηνδρινὸς ἀ- πό τὰ Ἀποικία Ἄνδρου. — Βικέν- τιος - Βίκτωρ Πιτζιμάνος ἀπὸ τὴν Κεφαλληνία. — Πέτρος Ποστεναλῆς

(Β. Ἡπειρος). — Νεόφυτος Ἀρχι- μανδρίτης (Ἰ. Μ. Ἀγ. Σάββα Ἀλε- ξανδρείας). — Γεώργιος Ἔνους (Ζά- κυνθος). — Χρήστος τοῦ παπα - Ἰ- ωάννου οἰκονόμος ἀπὸ τὴ Σαμαρί- να.

Χωρὶς χρονολ.: Χρῦσανθος Πλα- τσαῖος (Κέρκυρα). — Ἰωακείμ Σκου- φος (Πάτριος). — Παναγιώτης (Κυ- νουρία, Πήλιο).

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Τους όφείλουμε σ' αυτήν.

ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ, Ανατολική και Δυτική, τή μνημονεύουν στις 19 Ιουλίου. Η Όσια Μακρίνα, αδελφή του Μεγάλου Βασιλείου και του Γρηγορίου Νύσσης, είναι μιὰ από τις πιό επιδλητικές μορφές του χριστιανικού αιώνα. Γεννήθηκε γύρω στο 327 και έξεδήμησε από τον παρόντα κόσμο το 379, αφού διήρυσσε δύο ποιτισμένον από το "Άγιο Πνεύμα και πλούσιο σε καρπούς άσκητικών επιδόσεων. Ο Γρηγόριος τήν αποκαλεί με σεβασμό: «ή διδάσκαλος». "Οπως ή Όσια Μακρίνα, πρώτος θλαστός ευσεβεστίων γονέων —Βασιλείου του Γέροντος και Έμμελείας— παράλληλα προς τα άλλα θεάρεστα επιτεύγματά της, εργάσθηκε και για τή χριστιανική άνατροφή των μικροτέρων αδελφών της.

"Ετσι, από μιὰ ουσιώδη άποψη, ο Καισαρείας Βασίλειος και ο Νύσσης Γρηγόριος, μεγάλοι Πατέρες τής Έκκλησίας, είναι δικά της πνευματικά άναστήματα. Από το παράδειγμά της και το λόγο της φρονηματίσθηκαν, εμπνεύσθηκαν, έγιναν «άριστοι του Θεού άνθρωποι» (πρόβλ. Β' Τιμ. γ' 17). Μπορεί λοιπόν να πει κανείς ότι τους όφείλουμε και τους δύο σ' αυτή τή μητέρα - αδελφή.

Μιά επέτειος.

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, συμπληρώνεται δεκαπενταετία από τήν κοίμηση του μεγάλου χριστιανού λογοτέχνη και ζωγράφου Φώτη Κόντογλου. Έχει περάσει πλέον στην άθανασία. Γιατί, με το έργο τής γραφίδας και του χρωστήρα του, καθώς και με τον ύποδειγματικά ενάρετο βίο του, αφήνει πίσω του μιάν άείζωη μνήμη. "Ήδη, καταξιωμένο από τήν Κοιτική, αλλά προ πάντων από το αισθητήριο του λαού, το όνομά του λάμπει πλάι σ' εκείνα του Παπαδιαμάντη και του Μωραϊτίδη, των «λαοσιζών» συγγραφέων τής νεοελληνικής Όρθοδοξίας.

Ο «Έφρημέριος», με τήν ευκαιρία τής επέτειου, του άφιερώνει τις λιγοστές αυτές γραμιές, θυμητικές και του ότι ο Κόντογλου, επί άρκετά χρόνια πριν από τή μακαρία εκδημία του, σόλιζε συχνά τις σελίδες του περιοδικού μας με τή θαρούτιμη συνεργασία του.

Ευεργετικός θεσμός.

ΟΙ ΘΕΡΙΝΕΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ κατασκηνώσεις για άγόρια ή κορίτσια, που λειτουργούν σε όλη τή

χώρα χάρη στο διοργάνικό ενδιαφέρον των Ι. Μητροπόλεων, είναι πολύ ευεργετικός για τήν τρυφερή ήλικία θεσμός. Τής κάνουν καλό στο σώμα και στήν ψυχή. Η παραμονή στο ύπαιθρο, είτε στη θάλασσα είτε στο βουνό, ξεκουράζει και δυναμώνει το νεανικό οργανισμό, που κατά το χειμώνα ή άναπαύριση στα σχολικά καθήκοντα, με τις άπαιτούμενες προσπάθειες, υποβάλλει σε δοκιμασία.

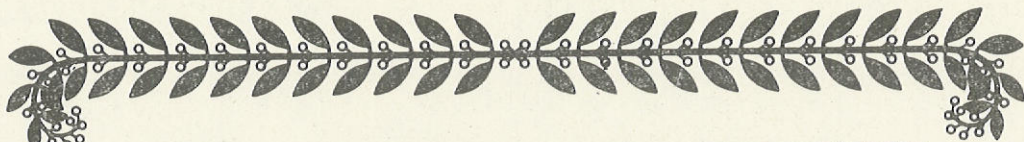
Άλλά χάρη στη μέριμνα τής Έκκλησίας για τήν πνευματική τόνωσή τους, κατά τή διάρκεια των κατασκηνώσεων, τα παιδιά ώφελούνται και στήν ψυχή. Με τα εποικοδομητικά λόγια που άκούνε, με το καλό παράδειγμα που βλέπουν και με τή συμμετοχή τους στην κοινή προσευχή, ο έσωτερικός τους άνθρωπος φωτίζεται και ενισχύεται στον ενάρετο βίο. "Ετσι, γυρίζοντας στο σπίτι και στο σχολείο, οι νεοσοοί τής Έκκλησίας εμφανίζονται κατά κανόνα άλλαγμένοι στο καλύτερο, πράγμα που τους χάρισε ή κατασκήνωση.

Αύρα λεπτή.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ (20 Ιουλίου) είναι μιὰ από τις πιό δυναμικές φυσιογνωμιές τής Βίβλου. Δεν μένει όμως άνεπανάληπτο φαινόμενο. "Αν και συνήθως άπρόσωπο, τον θυμίζον πυρίνες ιδιοσυγκρασίες, που ύπηρετούν τή θεία βασιλεία σε κάθε χρόνο και τόπο.

Χρησιμεύον, άναμφίβολα, τέτοιες ψυχές στο έργο του Θεού. Άλλά δεν καλύπτουν όλη τήν κλίμακα άναγκών αυτού του έργου. Πολύπλευρο και έκτεταμένο, άπαιτεί και άλλου είδους άναπαύριση. Είναι μιὰ άλήθεια, που ο Κύριος τή δίδαξε και στον ίδιο τον Ήλία. Και από τή ζωή εκείνου, τή διδάσκει και σε όλους όσοι μοιάζουν αυτού του Προφήτη. Το μάθημα δόθηκε μες από κάποια φυσικά φαινόμενα, που σημειώθηκαν στο όρος Χωρήβ, όπου ο Ήλιος είχε καταφύγει. «Ίδου πνεύμα (προή) μέγα κραταιόν διαλύνον ύδα και συντριβόν πέτρας... ούκ έν τώ πνεύματι Κύριος. Και μετά το πνεύμα συσσεισμός, ούκ έν τώ συσσεισμώ Κύριος. Και μετά τον συσσεισμόν πύρ, ούκ έν τώ πυρί Κύριος. Και μετά το πύρ φωνή αύρας λεπτής κάκει Κύριος» (Γ' Βασιλ. ιθ' 11-12).

Και εργάτες λοιπόν του Έθαγγελίου που τον λόγο τους δεν τον συνθέτουν άσπραπόδροντα, αλλά μοιάζει με άνάλαφρη αύρα, άποπνέοντας τρυφερά διώματα άγάπης, άνοίγουν τον δρόμο του Θεού στις καρδιές. Μάλλον δε αυτοί παρα οι άλλοι, οι θίαιοι. Γι' αυτό και ο Ι. Χρυσόστομος τόνιζε: «Ούδέν προάητος ισχυρότερον».

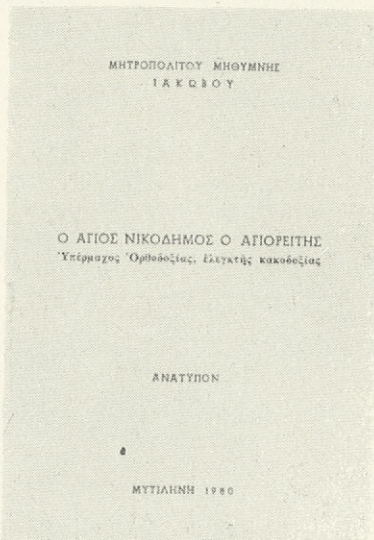
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ Του Μητρ. Μηθύμνης κ. 'Ιακώβου

Πλούσια είναι η συγγραφική δραστηριότητα του Σεβ. Μηθύμνης. Τα φυλλάδια του ιδιαίτερα που απευθύνονται στο Λαό του Θεού αποτελούν μια σπουδαία συμβολή στην πνευματική και εποικοδομητική ενημέρωση και τροφοδοσία των χριστιανών.

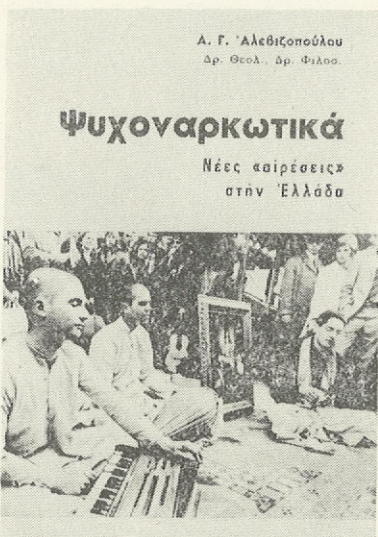
Σ' αυτή, την άκαταπόνητη προσφορά του, συγκαταλέγεται και το κομψό φυλλάδιο με τίτλο «Ο Άγιος Νικόδημος ο Άγιορείτης». Πρόκειται για μια όμιλία που σκιαγραφεί, με συντομία, τον μεγάλο αυτό μοναχό της Όρθοδοξίας και δίνει το διάγραμμα της ιστορικής του παρου-

σίας. Μέσα από τις λίγες γραμμές του φυλλαδίου ξεχύνεται όλο το φως και ο δυναμισμός του υπέρμαχου αυτού άντρα της Όρθοδοξίας και έλεγκτή της κακοδοξίας.

ΨΥΧΟΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Του Πρεσβ. 'Α. Γ. 'Αλεβιζόπουλου
Τόν τελευταίο καιρό κατέκλυσαν την πατρίδα μας και ιδιαίτερα τις μεγάλες πόλεις διάφοροι «Γκουρού», «μεσσίες», «σωτήρες», «θεοί», που στην πλειοψηφία τους απολαμβάνουν πολύ γήινες απολαύσεις, μέσα σε

άφάνταστη για κοινούς θνητούς πολυτέλεια.

Ποιές είναι οι κινήσεις αυτές; Ποιοί οι κρυφοί σκοποί τους; Πώς αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά; Το βιβλίο του π. 'Α. 'Αλεβιζόπουλου, που βασίζεται σε πρώτες πηγές και σε μυστικά βιβλία των οργανώσεων άπαντά στα έρωτήματα αυτά, προσφέροντας αποτελεσματικά βοήθεια για την αντιμετώπιση του κινδύνου με βάση την αντικειμενική και έγκαιρη ενημέρωση.

Τό βιβλίο του καλύπτει τεράστιο κενό στην ελληνική βιβλιογραφία και καθίσταται άπαραίτητο «έργαλειο» στα χέρια των ποιμένων της Έκκλησίας, των εκπαιδευτικών, των γονέων που δέν επιθυμοῦν νά δοῦν τά παιδιά τους θύματα των ψυχοναρκωτικών αυτών και τέλος αποτελεί πολύτιμο εφόδιο στα χέρια των νέων μας, ικανό νά τους ενημερώσει έγκαιρα και σωστά, ώστε νά μπορούν, σε κάθε στιγμή, νά αποφύγουν τις παγίδες των αυτόκλητων «σωτήρων» της ανθρωπότητας.

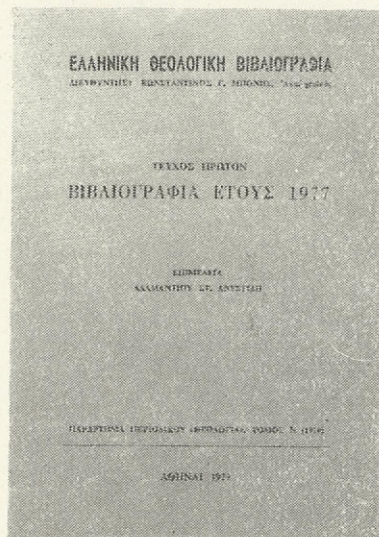
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επιμέλεια 'Αδαμ. Στ. 'Ανεσιδή
Μετά τό «ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ» του περιοδικού της «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» με την επίβλεψη του 'Ακαδημαϊκού κ. Κ.

Γ. Μπόνη, ό κ. 'Αδ. Στ. 'Ανεσιδής ολοκλήρωσε και τό πρώτο τεῦχος της «Ελληνικής Θεολογικής Βιβλιογραφίας» του 1977.

Πρόκειται για μία αξιόλογη δουλειά, που πραγματικά εντυπωσιάζει με την μέθοδο, τόν όγκο και την πληρότητά της την επιστημονική.

Ό κ. Κ. Μπόνης σημειώνει στον πρόλογο, μεταξύ των άλλων: «'Η έκδοσις της 'Ελληνικής Θεολογικής Βιβλιογραφίας άποσκοπεί... εις την παροχήν ενός ειδικωτέρου βιβλιογραφικού όργανου, άπευθυνομένου κυρίως προς τόν "Ελληνα θεολόγον αλλά και εις τόν μη "Ελληνα μελετητήν, επί τῷ σκοπῷ της παροχής εις αυτόν μιας πληρεστερας εικόνας της ελληνικής συμβολής εις την θεολογίαν ως επιστήμη».

Τά διαγράμματα ταξινομήσεως, οι πίνακες ονομάτων, πραγμάτων και συγγραφέων οδηγούν με σύστημα και σαφήνεια τόν άναγνώστη στην άνεύρεση του πλούτου των θεμάτων που τόν ενδιαφέρουν.

Ό κ. 'Αδ. 'Ανεσιδής με την πολύτιμη πείρα του και την επιστημονική του κατάρτιση φιλοδοξεί, όπως λέη στα «είσαγωγικά» του νά καλύψη όλες τις έλλειψεις στον τομέα αυτό. Τό εύχόμαστε.

Δημ. Φερούσης

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ*

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Δὲν ξεύρω ποῦ στηρίχθηκαν οἱ ἐπιμεληταὶ τῆς κατὰ πάντα ἀξιολόγου αὐτῆς ἐκδόσεως γιὰ νὰ ἐπιφέρουν αὐτὲς τὶς ἐπιβαλλόμενες τροποποιήσεις στὴν ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ γιὰ νὰ προσαρμοσθῆ κατὰ λογικὸ αἴτημα τὸ κείμενο τῶν εὐχῶν στὴν ἐνδεχόμενη περίπτωση τοῦ βαπτισμένου παιδιοῦ. Ἀπὸ ὅσο ὅμως μπορούμε νὰ γνωρίζουμε, στὰ γνωστὰ χειρόγραφα δὲν ὑπάρχει τέτοια πρόβλεψη: ἀλλαγῆς τῶν κειμένων. Τὴν ἴδια γραμμὴ ἀκολουθοῦν καὶ τὰ ἔντυπα Μεγάλα ἢ Μικρὰ Εὐχολόγια μέχρι τὴν ἐκδοσὶ τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τοῦ 1972. Ἐδῶ ὅμως συμβαίνει κάτι παράδοξο. Ἀφ' ἐνός μὲν υἰοθετοῦνται οἱ ἀλλαγῆς στίχοι εὐχῆς τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου ἐκδόσεως Ρώμης, ἀφ' ἑτέρου ὅμως προστίθεται ἡ διάταξι: ὅτι μετὰ τὸ πρῶτο ζεύγος τῶν εὐχῶν ἂν τὸ παιδί εἶναι βαπτισμένο γίνεται ἀπόλυσι. Παραλείπεται δηλαδή τὸ δεύτερο ζεύγος τῶν εὐχῶν καὶ ὁ ἐκκλησιασμός τοῦ θρέφους («Ὡδε εἰ μὲν τὸ θρέφος ἐβαπτίσθη ἢ καὶ ἀπέθανε ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν»). Σὲ μιὰ παλαιότερα ἐκδοσὶ τοῦ Μικροῦ Εὐχολογίου ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸ Οἶκο Μ. Σ α λ ι θ ε ρ ο υ, ἐπιμελεία Ε. Σ κ ἄ ρ π α (Ἀθήναι: ἄ.ξ.) προτείνεται, γιὰ πρώτη κατ' ὅσο τοῦλάχιστον γνωρίζω φορὰ, ἡ παράλειψι τῶν ἀνωτέρω φράσεων τῆς πρώτης, τρίτης καὶ τετάρτης εὐχῆς ποῦ ἀναφέρονται στὸ βάπτισμα, «ἐὰν τὸ τέκνον ἢ δεβαπτισμένον».

Οἱ λύσεις ποῦ δίνονται στὸ θέμα αὐτὸ ἀπὸ τὰ Μικρὰ Εὐχολόγια τῆς Ρώμης — Ἀποστ. Διακονίας (1972) καὶ Σκάρπα - Σαλιθέρου εἶναι μὲν λογικῆς, φοβᾶμαι ὅμως πῶς δὲν εἶναι ὀρθῆς, δηλαδή μὴ σύμφωνες μὲ τὴν παράδοσι. Κατ' ἀρχὴν ἡ τέλεσι τοῦ σαραντισμοῦ μετὰ τὸ βάπτισμα εἶναι κάτι, ὅπως εἶδαμε, τὸ πρωθύστερο, γι' αὐτὸ καὶ οἱ εὐχῆς εἶναι γραμμένες γιὰ ἀβάπτιστα θρέψη. Ἄν ὅμως συμβῆ γιὰ λόγους ἀνάγκης νὰ προταχθῆ τὸ βάπτισμα; Ὁ Συμεὼν εἶδαμε ὅτι μιλά, μόνος αὐτός, γιὰ βαπτισμένα παιδιὰ, στὰ ὅποια τελεῖται ὁ σαραντισμός. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι καὶ ἀργότερα, κατὰ τὴν ἐποχὴ δηλαδή τῆς Τουρκοκρατίας, πάλι ἐτελεῖτο ὁ σαραντισμός καὶ στὰ βαπτισμένα παιδιὰ, χωρὶς ἴσως καμμιά ἀλλαγὴ στὰ κείμενα τῶν εὐχῶν, ἀφοῦ σὲ ἐποχῆς συντηρήσεως δὲν εἶναι συνήθεις τέτοιου εἶδους θεωρητικοὶ προβληματισμοί. Ἡ ἀκολουθία θρῖσκόταν στὸ Εὐχολόγιο καὶ ἔπρεπε κατὰ τὴν τάξι: νὰ τελεσθῆ, ὅπως παραδείγματος χάριν καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀρραθῶνος, ἔστω καὶ ἂν οὐσιαστικά, ἐφ' ὅσον γιὰ διαφόρους λόγους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἱερολογία του, συνήφθη στὸν γάμο καὶ ἐτελεῖτο — καὶ τελεῖται — γιὰ λόγους καθαρὰ τυπικούς. Ἀπὸ τὶς ἐνδείξεις τῶν χειρογράφων φαίνεται πῶς

σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ ὁ τύπος δὲν ἦταν ἀκόμη τόσο στεγανός, ἀλλὰ συμβάδιζε μὲ τὴν οὐσία, ἀκολουθοῦσαν μιὰ διαφορετικὴ τακτικὴ. Ἔτσι εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ διάταξι: τοῦ κώδικος Μεγίστης Λαύρας Θ 88 τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, κατὰ τὴν ὁποία ὅταν τυχὸν τὰ θρέψη γιὰ διαφόρους λόγους ἐβαπτίζοντο πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας, ἐπεταχύνετο καὶ ἡ τέλεσι τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαραντισμοῦ. Ἐτελεῖτο δηλαδή πρῶτα ἡ ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ, ἔστω καὶ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὸν καθωρισμένο γιὰ κανονικῆς περιπτώσεως τεσσαρακονθήμερο θρο, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου βαπτίσματος. Ἡ διάταξι: αὐτὴ εἶναι πολὺ σημαντικὴ, γι' αὐτὸ καὶ τὴν παραθέτουμε ὀλόκληρη: «Ἰστέον, ὅτι αἱ παροῦσαι τρεῖς εὐχαὶ (ὁ κώδιξι ἔχει τὸ πρῶτο ζεύγος καὶ τὴν τρίτην εὐχὴν μόνον — παραλείπει δηλαδή τὴν τετάρτην), κἂν μήπως ἐφθασεν ἐντός τῶν μ' ἡμερῶν βαπτισθῆναι τὸ παιδίον, λέγονται ἐπ' αὐτῷ πρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἀναδέχεσθαι τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, ἔπειτα εὐθέως ἐνεργεῖται ἡ ἀκολουθία τῶν κατηχομένων καὶ τοῦ φωτίσματος, εἰ δούλοιο ὁ ἔχων τὸ παιδίον, εἰ δὲ θέλει, παρατείνει καὶ πλείονας ἡμέρας εἰς αὐξήσιν πλείονα τοῦ παιδός». Κάπως διαφορετικὴ τάξι: θρῖσκομε σὲ ἄλλα χειρόγραφα καὶ στὸν Συμεὼν Θεσσαλονίκης. Ἐδῶ, παρὰ τὸ ὅτι προτάσσεται ἡ ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ, ὅπως συνήθως, τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, καὶ ὁ Συμεὼν μάλιστα μιλά γιὰ τὴν τέλεσί τῆς καὶ σὲ ἤδη βαπτισμένο θρέφος, βλέπομε πῶς μέσα στὴν ἴδια τὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος, συγκεκριμένως μεταξὺ τῆς τελευταίας προβαπτισματικῆς εὐχῆς «Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, προσκάλεσαι...» καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς καθ' αὐτὸ ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος — τῆς βαπτισματικῆς δηλαδή θείας λειτουργίας — παρεμβάλλεται ὁ ἐκκλησιασμός τοῦ θρέφους - κατηχομένου: «Καὶ λαθῶν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἐκκλησιάζει αὐτὸ φάλλον καὶ τροπάριον Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε...». Καὶ λέγει: τοῦτο τρεῖς. Καὶ τίθησι τὸ παιδίον ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ ποιήσας ὁ ἀνάδοχος μετανοίας τρεῖς αἶρει τὸ παιδίον». Καὶ ὁ Σ υ μ ε ῶ ν πληρέστερα: «Καὶ οὕτω κρατήσας αὐτὸν τὸν κατηχοόμενον τῆς χειρός ὡς τὸν ἀπολωλῆτα εὐρών, εἰσάγει εἰς τὸν ναόν... δεικνὺς ὡς προσφέρει τοῦτον τῷ ἀπολωλεκότῳ δεσπότη. Τὴν χαρὰν δὲ δηλῶν... Χαῖρε, κεχαριτωμένη φησὶν ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται... Καὶ τὰ τοῦ Συμεὼν δὲ ἐκτυπῶν ὁ ἀρχιερεὺς, προσάγει τοῦ θυσιαστηρίου ἐνώπιον τὸν βαπτιζόμενον, δηλῶν ὡς ὅτι προσέφερε. Καὶ ποιεῖ τοῦτον τρεῖς προσκυνῆσαι Θεῷ... Καὶ τὸν ἀνάδοχον καλεῖ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ προσκυνῆσαι: τρεῖς λέγει τῷ θυσιαστηρίῳ... Ἔττα εἰ μὲν θρέφος ἐστὶν ὁ μέλλον βαπτίζεσθαι, κύψας λαμβάνει τοῦτον ὁ ἀνάδοχος, ἐνώπιον κείμενον τῶν ἀγίων θυρῶν» (Διάλογος, κεφ. 62). Τοῦτο εἶδα νὰ γί-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 140 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12 τεύχους.

νεται και σήμερα κατά παλαιά παράδοσι από μερικούς Ιερείς.

Τὸ ὅτι ὁ Συμεὼν καὶ οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες κώδικες ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα καὶ τὸν ἐκκλησιασμό τοῦ θρέφους κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος, δὲν σημαίνει ὅτι κατ' ἀνάγκην πρόκειται γιὰ μιὰ πράξι ἐκκλησιασμοῦ ἄσχετη πρὸς τὸν σαραντισμό. Ἡ λύσι αὐτῆ τῆς ἀνάγκης, τῆς τελείσεως δηλαδὴ τοῦ σαραντισμοῦ μαζί με τὸ βάπτισμα πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας, μποροῦσε εὐκολὰ νὰ ἐνσωματωθῇ καὶ στὴν συνήθη κανονικὴ ἀκολουθία, χωρὶς νὰ γίνεταί πάντοτε ἡ ἀρχικὴ διάκρισι, ἡ ὁποία καὶ τὴν προεκάλεσε.

Τὰ ἀσθενῆ σημεῖα στὴν ἀνωτέρω ὑπόθεσι εἶναι ὅτι κατὰ τὸν ἐντὸς τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος σαραντισμὸ δὲν βλέπομε νὰ μαρτυρεῖται ἢ ἀνάγνωσι τῶν σχετικῶν εὐχῶν τοῦ σαραντισμοῦ τοῦ θρέφους, ἢ τρίτη δηλαδὴ καὶ ἡ τετάρτη εὐχὴ ἢ ἔστω μόνο ἡ τρίτη, καὶ ὅτι δὲν ἐμφανίζεται καθόλου ἢ μητέρα παρὰ μόνον ὁ ἀνάδοχος. Γιὰ τὸ πρῶτο μπορεῖ νὰ ἀντιπαρατηρηθῇ ὅτι ἴσως δὲν θεωροῦσαν ἀπαραίτητη τὴν ἀνάγνωσι τῆς εὐχῆς, ἐφ' ὅσον ἐγίνετο ἢ πράξι τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ τὴν ἔλλειψι τῆς εὐχῆς ἀναπλήρωνε ἡ ὅλη ἀκολουθία, μέσα στὴν ὁποία ἐνετάσσεται. Ὅσο γιὰ τὴν ἀπουσία τῆς μητέρας, εἶναι πολὺ εὐλόγο νὰ υποθέσουμε ὅτι δὲν ἐλάμβανε μέρος στὴν ἀκολουθία τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τοῦ θρέφους, γιατί δὲν εἶχε συμπληρωθῇ ἀκόμη ὁ τεσσαρακονθήμερος χρόνος τῆς καθάρσεώς της. Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα θὰ ἐσαράντιζε μόνη, ὁπότε θὰ τῆς διάβαζαν τὶς δυὸ πρῶτες εὐχῆς καὶ θὰ γινόταν ἀπόλυσι. Ἡ ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ δίνει αὐτῇ τὴ δυνατότητα, γιατί ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ ἀνεξάρτητα ἢ ἔστω ἡμιανεξάρτητα τμήματα. Εἶναι πάντως πολὺ ἀπίθανο νὰ ἐρχόταν στὸ ναὸ ἡ ἀσαράντιστη μητέρα φέρνοντας τὸ ἤδη βαπτισμένο παιδί της, ἀφοῦ οἱ αὐστηρότερες, καθὼς θὰ ἴδομε στὴν ἐπομένη ἀπάντησι, διατάξεις δὲν τῆς ἐπέτρεπαν νὰ τὸ ἐγγίση οὔτε κἀν νὰ τὸ θηλάσῃ.

Βάσει ὅλων αὐτῶν ποὺ γράψαμε φάνηκε, νομίζω, πῶς ἢ πῶς σωστὴ ἀπάντησι στὸ τρίτο ἐρώτημα εἶναι αὐτὴ ποὺ εἶδαμε στὰ χειρόγραφα. Ἄν δηλαδὴ τὸ βάπτισμα τελεῖται κατ' ἀνάγκην πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ὁ σαραντισμὸς τοῦ θρέφους ἢ προτάσσεται τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἀγίου βαπτίσματος — ὁπότε κατ' οἰκονομίαν συντέμνεται καὶ ὁ χρόνος τοῦ σαραντισμοῦ τῆς μητέρας (τὸ χειρόγραφο ρητῶς λέγει ὅτι οἱ εὐχῆς ἀναγινώσκονται «καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ») — ἢ ἐνσωματώνεται κατὰ τὸν ἀνωτέρω τύπο στὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος καὶ τελεῖται συνοπτικὰ μεταξὺ κατηχήσεως καὶ τῆς καθ' αὐτὸ ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος. Τὸ ὅτι ἡ ἀκολουθία τῶν σαράντα ἡμερῶν θὰ γίνεταί πρὸ τῶν σαράντα θὰ εἶναι τὸ μόνο τυπικὸ μειονέκτημα, ὅχι τόσο σημαντικὸ μπροστὰ στὴν οὐσιαστικὴ ἀνακολουθία ποὺ παρουσιάζει ἢ τέλει τοῦ σαραντισμοῦ μετὰ τὸ βάπτισμα.

Ἄσθ.: Νὰ σὰς πῶ. Λόγοι δὲν ὑπῆρχαν. Ὁ μόνος λόγος ἦταν ὅτι δὲν μπορούσαμε νὰ συναντηθοῦμε στὸ σπίτι μας καθ' ὅλο τὸ εἰκοσιτετράωρο, παρὰ μόνο μετὰ τὶς δέκα τὸ βράδυ ποὺ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ εἴμασθε πάρα πολὺ κουρασμένοι. Καὶ τοῦτο γιατί ἐγὼ διορίστηκα στὸ Ι.Κ.Α. Τὸ πρῶτ, λοιπόν, αὐτὸς στὸ γραφεῖο ἐγὼ στὸ Ι.Κ.Α., τὸ ἀπόγευμα αὐτὸς στὸ γραφεῖο τοῦ ἐγὼ στὸ ἱατρεῖο μου καὶ δὲν συναντιόμασθε, ὅπως καὶ μέχρι σήμερα, παρὰ μόνον τὸ βράδυ στὸ τραπέζι ποὺ ἄλλοτε ἐρχεταί φαγωμένοι ἄλλοτε... (δὲν συνεχίζει).

Ἄκολουθεῖ σιωπὴ.

Ἰερ.: Μήπως θὰ πρέπει νὰ θάλετε «ὠράριο» καὶ οἱ δυὸ σας εἰς τὸ πότε θὰ βλεπόσαστε;

Ἄσθ.: Δηλαδὴ;

Ἰερ.: Νομίζω ὅτι ἂν προγραμματίζατε μιὰ ὥρα τὸ μεσημέρι ἢ τὸ βράδυ νὰ τρῶτε μαζί καὶ ἓνα ἀπόγευμα τὴν ἐβδομάδα νὰ μὴ δουλεύετε καὶ νὰ θγαίνετε μαζί ἔξω, τὰ πράγματα θὰ μπορούσαν νὰ βελτιωθοῦν.

Ἄσθ.: Λέτε νὰ πετύχουμε κάτι; Δὲν νομίζω. Ἐμεῖς βλέπομασθε καὶ δὲν μιλάμε. Ὁ ἓνας φεύγει ἀπὸ δῶ καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ ἐκεῖ. Καὶ ποιὸς νὰ κἀν τὴν ἀρχή; Εἶναι θέμα ἐγωῖσμοῦ.

Ἰερ.: Ἐὰν θέλετε ἓνα φάρμακο γιὰ τὴν υγεία σας αὐτὸ εἶναι νὰ κάνετε πρῶτη ἐσεῖς τὴν ἀρχή. Γιὰ νὰ λιώσῃ ὁ πάγος.

Ἄσθ.: Θὰ τὸ κάνω, πάτερ, γιατί με ἐνδιαφέρει καὶ ἡ υγεία μου καὶ ἀγαπάω καὶ τὸν ἄνδρα μου.

Ἰερ.: Εὐχουμαι καλὴ ἐπιτυχία.

Ἄσθ.: Εὐχαριστῶ. Πάντως ἔτσι ξαλάφρωσα, κίωθο πῶς ἤρεμη. Σὰν νὰ μοῦ ἔφυγε ἓνα φορτίο. Εὐχαριστῶ.

Ἰερ.: Χαίρετε.

Ἄσθ.: Χαίρετε.

Ὁ παπὰς αὐτοῦ τοῦ παραδείγματος εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ βλέπῃ πίσω ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Διαισθάνθηκε ἀμέσως ὅτι ἡ σωματικὴ ἀρρώστεια ἦταν μόνο τὸ σύμπτωμα καὶ προχώρησε με δεξιόστεχνα ἔμπειρου χειρουργοῦ βαθύτερα γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὶς ἐπαγγελματικὲς δυσκολίες. Ἀλλὰ δὲν σταμάτησε οὔτε ἐκεῖ προχώρησε στὰ συζυγικὰ προβλήματα ποὺ τὰ εἶδε καὶ αὐτὰ σὰν συμπτώματα γιὰ νὰ φθάσῃ τελικὰ σ' ἓνα σύστημα ἀξίῶν ποὺ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν χρεωκοπία.

Αὐτοὶ οἱ δυὸ ἄνθρωποι εἶχαν σὰν πρῶτη ἀξία τῆς ζωῆς τους τὴν ἐπαγγελματικὴ ἐπιτυχία, τὸ χρήμα καὶ τὰ υλικά ἀγαθὰ καὶ σὰν ἀποτέλεσμα κατέστρεψαν τὸν γάμο τους καὶ τὴν ζωὴ τους ὀλόκληρη.

Ὁ εὐαίσθητοποιημένος παπὰς μέσα σὲ ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα μπόρεσε νὰ φθάσῃ στὴ ρίζα τοῦ κακοῦ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν συνομιλήτριά του νὰ δῇ ἓνα βασικὸ τῆς λάθος, χωρὶς μεγαλόστομα καὶ κεραυνοδόλα κηρύγματα, ἀλλὰ με σιωπὴ, προσεκτικὴ ἀκρόαση καὶ σύντομους ἀλλὰ εὐστοχες παρατηρήσεις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Εφημέριοι - Καθηγητές

Τό θέμα τῶν εφημερίων πού παράλληλα ὑπηρετοῦν καί ὡς καθηγητές στή Μέση Ἐκπαίδευση, ἀπασχόλησε τή Διαρκή Ἱερά Σύνοδο, στίς συνεδριάσεις της ἀπό 10 ἕως 11 Ἰουνίου.

Ὁ εισηγητής τοῦ θέματος, Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος, πού κατ' ἐντολή τῆς Ἱ. Συνόδου μελέτησε τίς ἐπί τοῦ θέματος ἀπαντήσεις τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, ἀνέφερε ὅτι: 53 Ἀρχιερεῖς ἐξέφρασαν τήν ἀντίθεσή τους —μερικοί πολύ ἔντονα— στήν παράλληλη πρὸς τοῦ εφημερίου ἀσκηση καθηκόντων καθηγητοῦ.

Πιστεύουν ὅτι κύρια ἀποστολή τοῦ ἱερέα εἶναι νά ἀσκή τά ποιμαντικά του καθήκοντα καί στό πλαίσιο αὐτῶν νά ἐπισκέπτεται συχνά καί τά σχολεῖα τῆς περιοχῆς του. Οἱ ἄλλοι 20 Μητροπολίτες δέν ἔχουν ἀντίρρηση διορισμοῦ εφημερίων καί ὡς καθηγητῶν, ὑπό τήν προϋπόθεση ὅμως ὅτι θά διορίζονται οἱ πρὸς τοῦτο ἐνδεξιγμένοι, μετὰ ἀπό συγκατάθεση τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου. Σχεδόν ὅλοι ἐκφράζουν δικαιολογημένα παράπονα ὅτι κατὰ κανόνα οἱ εφημέριοι - καθηγητές παραμελοῦν τό ποιμαντικό τους ἔργο στήν Ἑνορία, τό ὁποῖο καί χρόνο καί δυνάμεις καί ζήλο ἀπαιτεῖ. 5 Ἀρχιερεῖς δέν ἀπάντησαν στό σχετικό ἐρώτημα τῆς Ἱ. Συνόδου.

Μετὰ ἀπό μελέτη τοῦ θέματος, ὁ φάκελλος διεβιβάσθη στήν εἰδική ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή γιά τήν ἐτοιμασία εἰσηγήσεως ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὥστε ἡ ἀπόφασή της νά περιληφθῆ στόν ὑπό κατάρτιση Κανονισμό «περὶ Ἐφημερίων καί Διακόνων».

Ἵποτροφίες σέ Κληρικούς καί Θεολόγους

Με ἀπόφαση τῆς Δ. Ἱ. Συνόδου χορηγήθηκαν πρόσφατα νέες ὑποτροφίες γιά μεταπτυχιακές σπουδές τῶν κάτωθι κληρικῶν καί λαϊκῶν στό ἐξωτερικό: Πρωτοπρ. Σταματίου Σκλήρη (στό Βελιγράδι), Ἱεροδιακόνου Εὐγενίου Καρφάκη (στό Λένινγκραντ), Βασιλείου Δήμου (στό Βουκουρέστι) καί Εὐαγγέλου Κατο-

ρόλου (στό Λένινγκραντ). Ἐξ ἄλλου ἀνανεώθηκε ἡ ὑποτροφία καί αὐξήθηκε τό ποσό της γιά τοὺς ἐπομένους πού σπουδάζουν ἤδη στό ἐξωτερικό: Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Γιακαλή (στήν Ὀξφόρδη), Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Πούλου (στή Βουλγαρία) καί Χρήστου Καραγιώργου (στό Στρασβούργο).

Ἐκπρόσωποι

σέ διεθνεῖς διασκέψεις

Τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὠρίστηκαν νά ἐκπροσωπήσουν σέ διεθνεῖς διασκέψεις καί ἐορτασμούς, ἀποφάσιζε ἡ Δ. Ἱ. Σύνοδος, οἱ Κληρικοί:

● Πρωτοπρ. κ. Ἰω. Ρωμανίδης, Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, μαζί μέ τόν Ὑφηγητή κ. Κων. Σκουτέρη, στίς ἐργασίες τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καί Ἀγγλικανῶν (14 - 21 Ἰουλίου, στήν Ἀγγλία).

● Ἀρχιμ. κ. Δαμ. Βράκας, Γραμματέας τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, στή Διάσκεψη τῆς Συνελεύσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (1 - 4 Ἰουλίου, στή Γαλλία).

● Ἀρχιμ. κ. Τιμ. Τριβιζᾶς, Γραμματέας τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θ. Λατρείας καί Ποιμαντικοῦ Ἔργου, στόν ἐορτασμό τῆς 1500ῆς ἐπετειῆς ἀπό τή γέννηση τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου, ἰδρυτῆ τοῦ ὁμώνυμου μοναχικοῦ τάγματος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καί

● Πρωτοπρ. κ. Στέφ. Ἀβραμίδης, συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, στή Διάσκεψη Ὁρθοδόξου Ἐπιτροπῆς Μελέτης τοῦ θέματος «κηρύσσοντες καί διδάσκοντες τήν χριστιανικήν πίστιν σήμερον» (20 - 25 Σεπτεμβρίου στή Γιουγκοσλαβία).

«Μαρτυρία Πίστεως»

Με τόν τίτλο αὐτό κυκλοφορεῖ ἀπό τόν προηγούμενο χρόνο «περιοδική ἐκδοση» τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ Συλλόγου «ὁ Ἅγιος Πενταπόλεως Νεκτάριος», πού ἐδρεύει

στήν Ἀθήνα (ὁδός Ἰσαύρων 39, τ.τ. 707).

Παρά τό γεγονός ὅμως ὅτι τό περιοδικό ἀποστέλλεται μόνο στά μέλη τοῦ Συλλόγου καί σ' ὅσους τό ζητοῦν, εἶναι γραμμένο καί τυπωμένο μέ πολλή ἐπιμέλεια. Τό περιεχόμενό του, κυρίως ἐποικοδομητικό —μέ ἰδιαίτερο τονισμό τοῦ βίου, τῶν θαυμάτων καί τῶν διδασκῶν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου— καί πληροφοριακό, μέ νέα ἀπό τίς δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου, ἀποτελεῖ ἕνα εὐχρηστο ὄργανο πνευματικοῦ καταρτισμοῦ καί ἐνημερώσεως τῶν ἀναγνώστων του. Διευθύνεται ἀπό τόν πανσο. ἀρχιμ. κ. Δαμ. Βράκα.

Νέοι συνταξιούχοι

τοῦ TAKE

—Νίκας Ἰωάννης, ἱερέυς, Δ)7 ἔτη ὑπηρεσίας 32, σύνταξη 13.550, ἐπάπαξ 237.883.

—Παπαχρήστου Κων)νος, ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 324.499.

—Γεωργουλέας Παναγιώτης, ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 324.620.

—Κατσαρός Κων)νος, ἱερέυς, Γ)6 ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 320.884.

—Χρυσοφίδου Μαρία, πρεσβυτέρα, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 29, σύνταξη 6.000, ἐπάπαξ 295.429.

—Τζίκας Δημήτριος, ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 324.499.

—Νέγκας Σπυριδών, ἱερέυς, Γ)6 ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 331.893.

—Μεριάς Ἰωάννης, ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, ἐπάπαξ 324.449.

—Διαμαντόπουλος - Σταμίρης Χαρ. ἱερέυς, Δ)7, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, ἐπάπαξ 318.147.

—Κουλτουίκη Νίκη, πρεσβυτέρα, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 8.796, ἐπάπαξ 327.038.

—Κιουμουρτζίδου Ἀναστ., πρεσβυτέρα, Δ)8, ἔτη ὑπηρεσίας 7, σύνταξη 6.000, ἐπάπαξ 61.055.

Ε. Π. Α.